

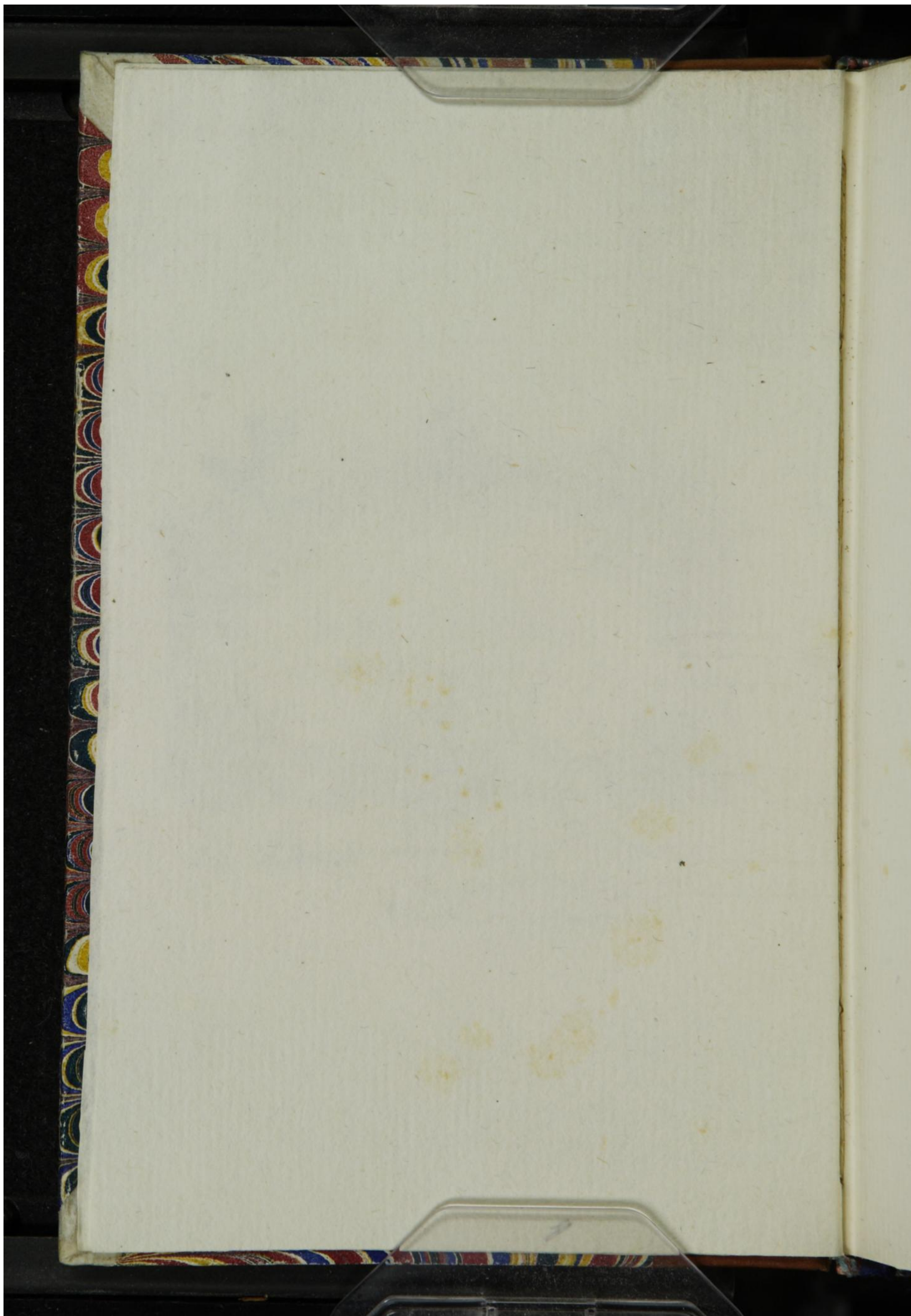

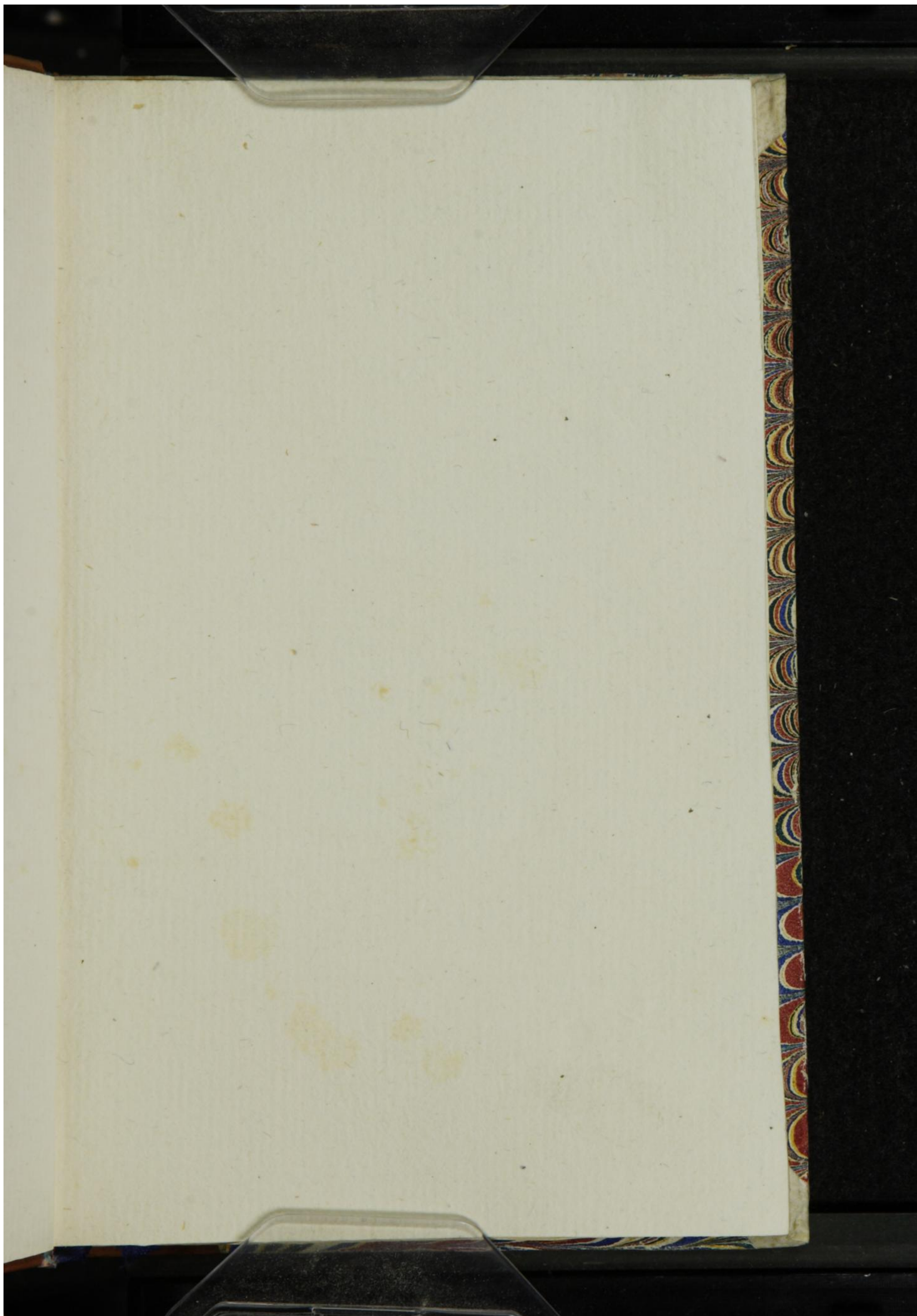

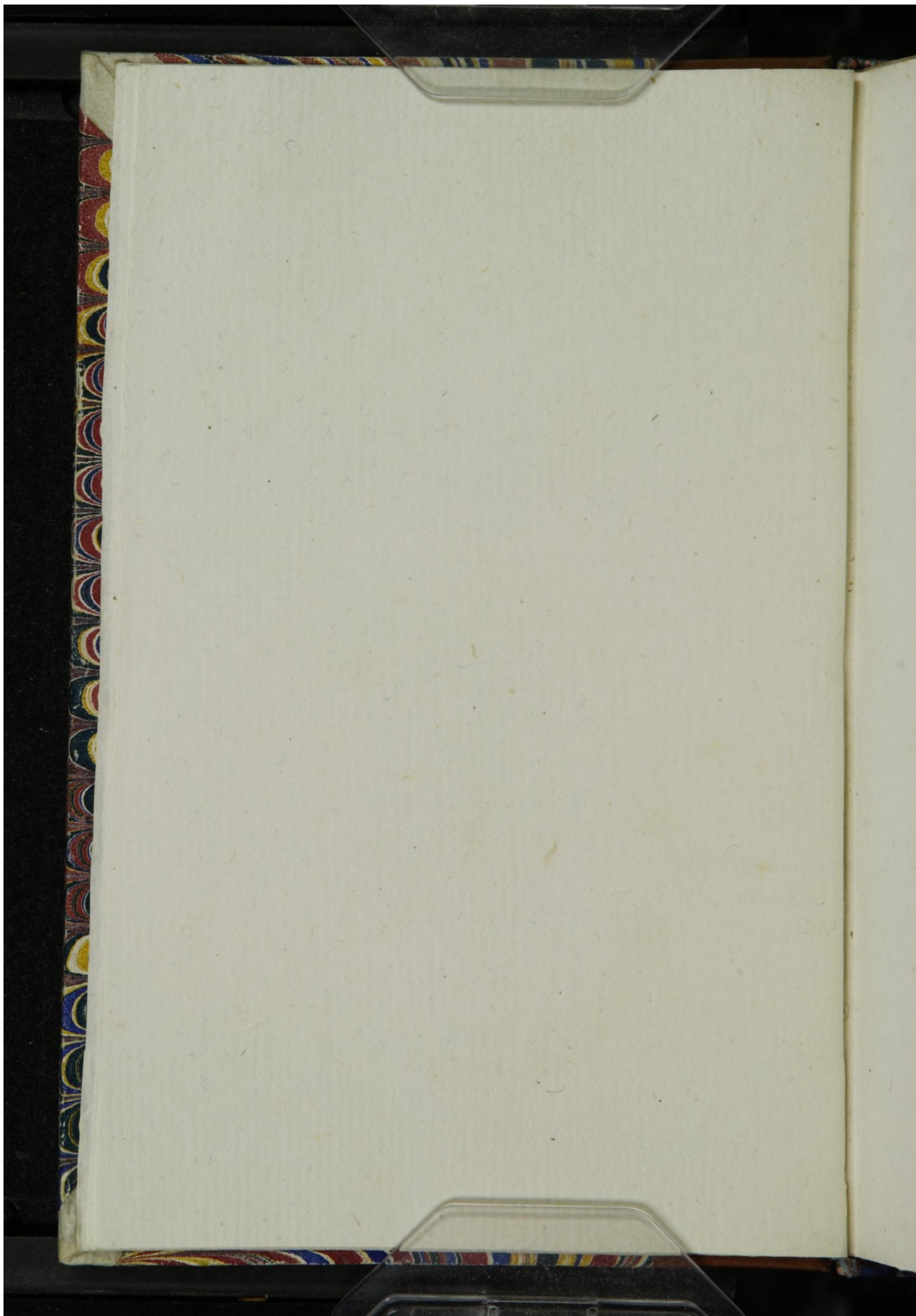

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
II
2
55
RACCOLTA NENCINI

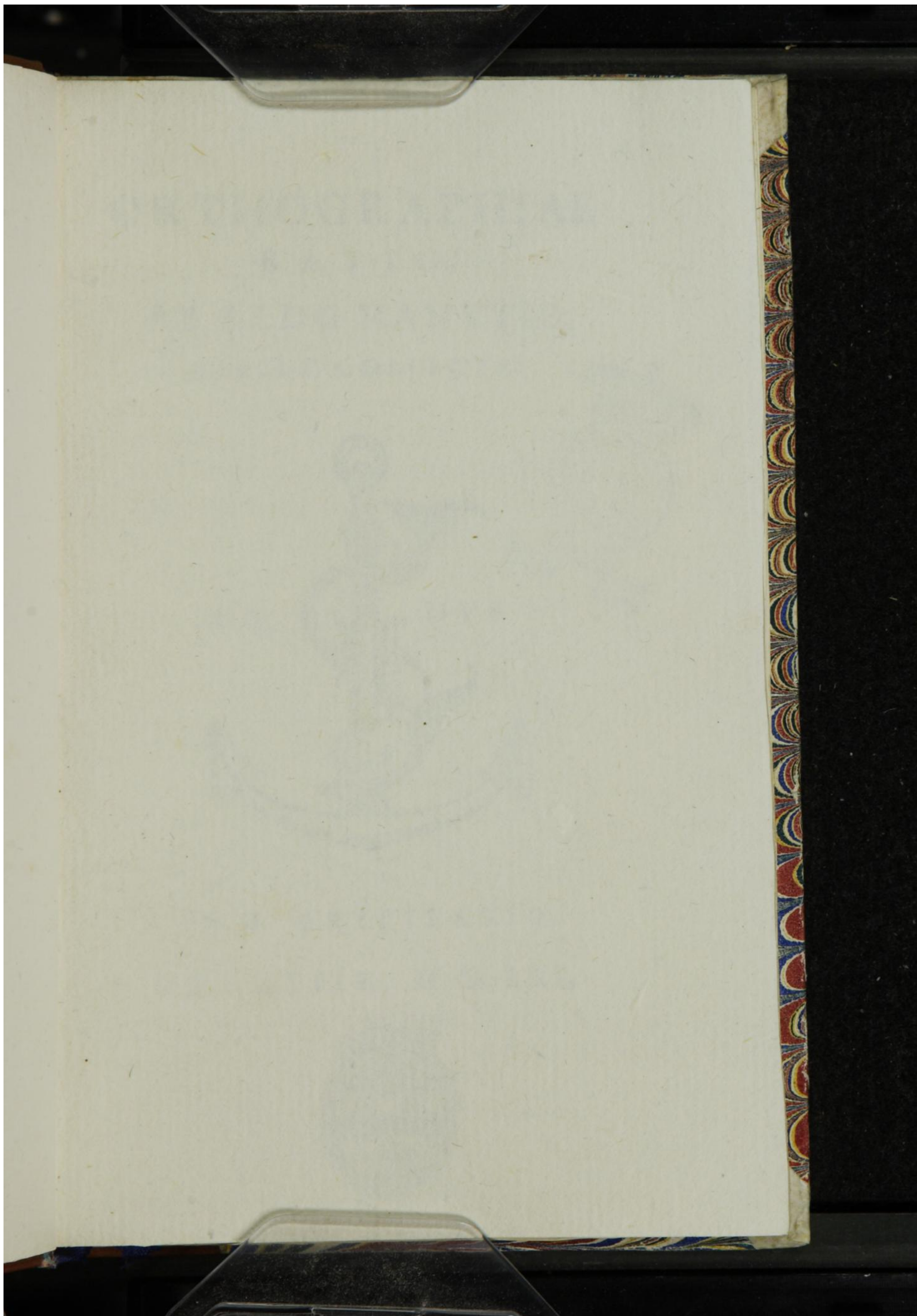

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Joannis Nencini
1874

ORTHOGRAPHIAE RATIO,

AB ALDO MANVTIO, PAVLI F. COLLECTA.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS, M D LXI.

PRAESTANTI VIRO,
IVRIS VTRIVSQVE
SINGVLARI COGNITIONE ORNATO,

FRANCISCO MORANDO,
ALDVS MANVTIVS,
PAVLI F. S. P. D.

NVNQVAM eorum institutum probaui, qui eo animo se ad litteras conferunt, ut, præter suam utilitatem, nihil curent. quo enim pluribus communicatur, eo nobilior est uirtus. Accedit illud, quòd fama nominis nostri & propagatur scriptis, & perpetuo custoditur: qui est uberrimus, ac præstantissimus litterarum fructus. quamobrem eò semper cogitationes meæ spectarunt, ut ea præstare possem, quæ studiosis omnibus utilitatem aliquam afferrent, meumq. nomen posteris etiam proderent. in quo aui mei, parentisq. uestigia cum sequar; si me dignum

utroque non præbuero; imbecillitas ingenij mei culpam sustineat; uoluntas quidem reprehendenda non uidetur. quæ uero præstare mihi licet, ea omni meo studio, diligentiaq. & curaui antea, & curabo donec uiuam. quod quidem ætatis meæ est, ut recte & emendate scribendi scientiam, quam uocant Orthographiam, consequerer; in hoc elaboraui diligenter: quæque aliquot mensium studio collegerim, nunquam edere ausus essem, nisi tua me singularis auctoritas, FRANCISCE MORANDE, uir omni laude præstans, in hanc mentem impulisset. cur enim tibi non obtemperarem, cuius & subtile iudicium, et eximiam doctrinam quotidie pater meus in ore habet? qui nos ita diligis, ut de nostris ornamentis, atque commodis nemo laboret magis. quem omnes boni, ac eruditi uiri, semel allocuti, ob ingenium, probitatem, comitatem, tanti faciunt,

ciunt,

ciunt, ut amicitiæ tuæ nihil antepo nant. Quæ cum accurate cum animo meo conſiderarem, putaui faciundum, ut hæc noſtra, quæcunque ſint, tuo nomini inſcripta emitterem; quod eſſet, primum, ſtudii in te mei perſpicuum argumentum apud omnes; deinde firmiſſimum aduerſus eos præſidium, qui alienæ laudis inimici libentius improbant, quæ excuſari tamen aliqua ratione poſſunt, quàm laudant, ſi quid laude dignum eſt. Ego, dum tibi, tuiſq́ue ſimilibus non diſpliceam, quid reliqui ſentiāt, parum laboro. nam, ut omnibus eadem probentur, fieri uix poſſe arbitror. In hoc libello conſuetudinem antiquorum indicaui, ut eos in ſcribendo liceat imitari. uſus ſum lapidum, nummorum, ueterumq́. librorū teſtimonio. etymologiæ rationem oſtendi: neque Græcam ſcripturam neglexi, quæ interdum obſcuram ueritatem illuſtrat. quæ ſtudioſis non inutilia

 for-

fortaſſe, tibi quidem, pro tua in me, patremq. meum beneuolentia, cui parem eſſe noſtram uelim credas, iucundiſſima fore non dubito. Atque hac ſpe excitabor ad ea, quæ præſtantiora ſunt: quæ ſi conſequar, affirmo tibi, nihil antiquius me eſſe habiturum, quàm ut ad tuam laudem omnia mea ſtudia, omnem curam, induſtriamq. conferam. interim, ne meum animum ex hoc tenui munuſculo, ſed, ex animo rem ipſam ut ſpectes, etiam atque etiam rogo. Venetiis, M. D. LXI. Kalendis Ian.

ORTHOGRAPHIAE ratio, ab Aldo Manutio, Pauli F. collecta.

A, PRO AB, *ſine accentu ſcriberem, tum ex antiqua conſuetudine, tum etiam, quia Græcæ linguæ potius, quàm Latinæ uidentur accentus conuenire. quòd ſi quando recipiendi, tunc uidelicet, cum ſententiam pateſaciunt. ideoq́ue doctis quibuſdam uiris aſſentior, qui quòd, & quàm, ne pronomina uiderentur, interdum, apice ſupraſcripto, notabant. at in a, pro ab; et in e, pro ex; & in o, ſi accentum addas, nihilo magis, quid ſignificet, oſtendes. confirmant noſtram opinionem Quinctilianus, libri, lapides omnes.*

ABIICIO, *adiјcio, & obiјcio, malim, quàm unica i: cum ſint a uerbo iacio, & a littera conuertatur in i: ut a facio fit afficio, conficio, officio, reficio, & ſimilia: quæ conuertunt a in i. præterea, ſi, abicio, dicas; breuis erit prima ſyllaba, quæ producitur a poetis, ut etiam in uerbo obiјcio, & adiјcio. itaque in præterito quoque dicimus, abiecit, adiecit, obiecit, reiecit, conuerſa in e ſecunda i: ad exemplum uerbi ſimplicis, iacio. confirmat & noſtram opinionem Gellius libro* IV.

cap. XVII. & lapides. uide, LITTERAE.

ADOLESCENS, *non adulescens, libenter scribo, repugnantibus quibusdam antiquis libris. adiuuat nostram opinionem auctoritas Festi, in quo hæc legimus: Suboles, ab olescendo, id est crescendo, ut adolescentes quoque, & adultæ, et indoles dicitur. Quod etiam confirmant antiqui lapides, quorum unum tantum, breuitatis gratia, subscribam. uide etiam,* CONIVX.

ADOLESCENS. TAMETSI. PROPERAS. HOC. TE. SAXVM. ROGAT
VT. SE. ASPICIAS. DEINDE. QVOD SCRIPTVM. EST. LEGAS
HIC. SVNT. POETAE. PACVVII MARCI. SITA
OSSA. HOC. VOLEBAM. NESCIVS. NE. ESSES. VALE
D. M.

ACCIVS, *familia Romana, quandoque duplici cc. nam & Acius, & Attius, & Atius, aliæ familiæ, reperiuntur. de Accia cognoscitur ex hoc lapide, multis omissis.*

L. VOLCATIO. Q. F

VEL. PRIMO

PRAEF. COH. I. NORICOR

IN. PANN. PRAEF. RIPAE

DANVVI. ET. CIVITATIVM

DVARVM. BOLOR. ET. AZALIOR

TRIB. MILIT. LEG. V

MACEDONICAE. IN

MOESIA. PRAEF. ALAE. I.

PANNONIOR. IN. AFRICA

IIVIRO. Q VINQ

FLAMINI. DIVOR.

OMNIVM P. G

EX. TESTAMENTO. EIVS

POSITA

M. ACCIO. SENECA

.... MANLIO. PLANTA

IIVIR. Q VINQ

ACILIA, *gens Romæ, in qua Glabriones, unica c. libri, lapides Capitolini, et alij: et nūmus argenteus clarißimi uiri, Andreæ Lauretani, patricij Veneti; qui habet,* M'. ACILIVS. IIIVIR. VALETV. *& alius uiri eruditißimi, Rinaldi Odoni, auunculi mei, itidem inscriptus.*

ACIVS, *unde Acilius, unica, c. lapides.*

A. ACIVS.

A. ACIVS. ARCHIATA

ACTIVM, *promontorium, cum ct. libri ueteres, & Græca consuetudo.*

ADSCISCO, *non ascisco: alioqui secũda littera præpositionis ad periret: quæ in compositione uel remanet, uel immutatur. remanet in adaugeo, adhibeo, adhæreo, adduco, adbibo, adscribo: mutatur in affluo, affirmo, afficio, appropero, allicio, attero: & similibus.*

AEBVTIA, *familia Romana, cum ae diphthongo. Græci enim,* αἰβύτιος.

AEDVI, *non Hedui, Galliæ populi. libri, & Græca consuetudo.*

AERVMNA, *cum ae, a Græco,* αἴρειν. *Festus.*

AESERNIA, *oppidum Italicum, cum ae diphthongo. Græca consuetudo.*

AETHEREVS, *non ætherius: quia Græca in ius, Latina in eus, ut aereus, desinunt. sic etiam scriptum est in uetustissimis libris.*

AFRICA, *non Aphrica. lapides Capitolini, & alij.*

alij. uide, ACCIVS, PATRICIVS.

AGGREDIOR, afficio, affinis, et similia, ob pronuntiandi suauitatem, placent, mutata secunda littera præpositionis. etenim ueteres etiam ipsos multum auribus tribuisse uideo. contra libros, & lapides aliquot ueteres. uide LANVINVS.

AHALA, non Hala, Seruiliorum cognomen. lapides Capitolini, et alij; et nummus argenteus monachi optimi, atque doctissimi, Alexandri Toti; qui habet, BRVTVS. AHALA. & alius Andreæ Lauretani, itidem inscriptus.

AHENOBARBVS, non Aenobarbus, Domitiorum cognomen. lapides Capitolini, et alij; & nummus argenteus Andreæ Lauretani, qui habet, CN. DOMITIVS. AHENOBARBVS. & alius optimi, ac doctissimi uiri, Matthæi Forerij, itidem inscriptus. confirmat nostram opinionem Gellij auctoritas lib. 2. c. 3. Vnde illud: Litore ahena locant alij.

ALIA, flumen, unde Pugna Aliensis, unica l. Seruius. poetæ uero, metri caussa, alteram l addiderunt.

ALIMENTVS, *non Halimetus, Ciciæ gentis cognomen. libri ueteres.*

ALLIENVS, *non Alienus, cognomen familiæ Romanæ. libri, & lapides.*

A. ALLIENVS. Q. F. CHRESIMVS

ALVCINOR, *libenter ſcribo ſine aſpiratione, ductus auctoritate Feſti: &, unica l, ex eiuſdem ſententia, quam indicat ordo litterarum, ab eo ſeruatus in tradenda ueterum uerborum ſignificatione. nec aliter ſenſiſſe uidetur Cloatius Verrius apud Gellium libro* XVI. *cap.* XII. *quanquam Nonius inter aſpirata ponat, & Gellius lib.* II. *cap.* III. *aſpirationem ueteres appoſuiſſe oſtendat. ego, contra Pontani opinionẽ, Feſtum, & Cloatiũ ſequor.*

ANICIVS, *non Anitius. lapides Capitolini, et alij. uide ſequentem dictionem.*

ANNAEVS, *cum ae diphthongo: familia in Hiſpania, e qua Lucanus poeta, & duo Senecæ. uideo etiam Annæi Placidi mentionem fieri in lapidibus.*

M. . . . .
Q. FABIVS. HONORATVS. T. ANNAEVS PLACIDVS. AMPLIFICATORI. VRBIS. ROMAE DOMINO. NOSTRO CONSTANTINO. MAXIMO. PIO. FELICI. VICTORI. AC. TRIVMPHATORI. SEMPER AVG. ANICIVS. PAVLLINVS. IVN. V. C. CONSORDIANVS. PRAEF VRBIS. ET. IVDEX. SACRARVM. CONSTITVTIONVM. PIETATI EIVS. SEMPER. DICATISSIMVS.

ANNEIVS, *familia Romana, de qua in libris mentio: & legatum suum in Ciliciensi prouincia M. Anneium Cicero nominat in epistolis. libri ueteres.*

ANTLARE, *Festus dicit, a Græco* ἀντλῶ *deductum. ergo scribendum est antlare, non, ut est in quibusdam libris, anclare, itemq. exantlare. quod & Seruij Honorati in Donatum com mentarius*

mentarius confirmat his uerbis: Ante l, nunquam inuenimus t, nisi in paucis, ut exantlauit, quod & in Plauto lectum est, hoc est, exhausit.

ANVLVS, *unica n, ex antiqua consuetudine, cũ qua uidetur consentire etymologia, cum deducatur ab ano; quasi anulus sit paruus anus. nam a Græco deduci non placet, ut sensit Festus: quanquam ad orthographiam nihil refert. nam, licet originem duceret,* ἀπὸ τοῦ ἐνιαυτοῦ, *ut Festus uoluit; uel,* ἀπὸ τοῦ καινοῦσθαι, *ut Seruius Grammaticus: tamen unica n scribendum uideretur. Alij uero ab anno deriuatum putant, quòd in se redeat, ut annus: ex quo, duplici nn scribendum, affirmant. ego & antiquitatem sequor, & ueriorem, ut arbitror, etymologiam.*

APICIVS, *non Apitius. libri, & lapides.*

M. APICIVS
M. F. PVB
PVDENS
VERONA
MIL. COH. XII. PRAE
MILIT. AN. XVI
VIX. ANN. XXXIIX
H. S. E

Apen-

APENNINVS, *unica p, & duplici nn. libri, Græcaq. consuetudo.*

APPAEVS, *duplici pp, & cum ae diphthongo. lapides.*

L. APPAEO. L. F
PVP
PVDENTI. PP
TRIB. COH. XII
VRB. ET. X. PRAET
FLAMINI. FLAV
PATRONO

APPVLEIVS, *duplici pp, familia Romana. libri, lapides Capitolini, et alij.*

APVLIA, *et Apulus, unica p. nam in lapidibus Capitolinis est,* DE APVLEIS. *in prima tamen, & secunda syllaba differunt. Apulia enim primam syllabam modo corripit, modo producit, ut ex Horatij uersibus liquet: secundam uero semper producit: quod eiusdem poetæ testimonio probatur. Græciq́ue,* Απέλια, *scribunt. In Apulus autem semper producitur prima, & corripitur secunda: ut idem Horatius, & præterea Lucanus, Martialisq́. ostendunt. uide,* TVTELLARIVS.

Aquil-

AQVILLIVS, *duplici ll. lapides Capitolini, et alij: et nũmus argenteus Andreæ Lauretani, in quo eſt,* AQVILLIVS.FLORVS.IIIVIR

ARENA, *ſine aſpiratione, ut deducatur ab ariditate: quod Varronem ſenſiſſe, ait Seruius; cũ alij ab hærendo deducerent.*

ARRIVS, *duplici rr, familia Romana. libri, & lapides.*

C. ARRIO. C. F. COR. CLEMENTI
CVRATORI. MVNIC. PRIVERNATIS

ARRETIVM, *oppidum, duplici rr. libri ueteres, & Græca conſuetudo.*

ARRVNTIVS, *duplici rr. libri, Victorinus Afer, & lapides.*

DIIS. MANIBVS
MYRRHINI. DOMITIANI
PVBLICI. A. COMMEN-
TARIIS. XVVIR. S. F
ARRVNTIA. DOLICHE
FECIT. CONIVGI. CARIS-
SIMO. ET. LIBERTIS. LIBER-
TABVS. QVE. SVIS. POSTERIS. Q
EORVM

Ateius,

ATEIVS, *unica t, familia Romana. libri ueteres.*

ATILIA, *gens Romæ, in qua & Reguli, & Calatini, & Bulbi, & Serrani fuerunt; unica t. libri, lapides Capitolini, & alij: & nummus argenteus Alexandri Toti, qui habet,* M. ATIL. SARA.

ATIVS, *unica t, familia Romana, ex qua nata est Augusti mater. libri ueteres, & Virgilius libro* V.
Paruus Atis, genus unde Atij duxere Latini.
Idq́. confirmat Atilius, nomen Romanæ gentis, sic ab Atio deductum, ut Acilius ab Acio: & alia eiusmodi.

ATRATINVS, *non Atracinus, cognomen Semproniæ gentis. libri ueteres, lapides Capitolini, & alij.*

ATTIVS *poeta, & Attius augur, de quo Liuius, duplici tt. Victorinus Afer, libri, & lapides.*

C. ATTIO. T. F. SVB
VITALIANO
DOMO. CELEAE

B VETE-

VETERANO. LEG. V
AVG. MILITAVIT. ANN
XXXVIII. VIX. ANN. LVIIII
IN. FR. P. XI. IN. AGR. P. XVI.

Vide etiam, PVBLICIVS.

ATTVLI, *non adtuli, aurium sensu comprobante, nec dissentiente Terentio Scauro, antiquo grammatico, ueteribusq. libris.*

AVCTOR, *& auctoritas, cum ct, ab augeo: quod etiam Pierius probauit: assentientibus Festo, Carisio, & lapidibus.*

COLLEGIVM
AVGVRVM. AVCTORE
IMP. CAESARE. DIVI
TRAIANI. PARTHICI. F
DIVI. NERVAE. NEPOTE
TRAIANO. HADRIANO
AVG. PONT. MAX. TRIB
POT. V. COS. III. PRO. COS
TERMINOS. POMERII
RESTITVENDOS. CVRAVIT

AVTRONIVS, *non Antronius, familia Romana. lapides Capitolini.*

B

BAEBIVS, *cum ae diphthongo. libri ueteres, et lapides Capitolini.*

BAETHICA, *prouincia, cũ ae. libri, et lapides.*

C. OPPIO. C. F. VEL
SABINO. IVLIO. NEPOTI
M'. VIBIO. SOLLEMNI. SEVERO
COS
ADLECTO. A. SACRATISS. IMP
HADRIANO. AVGVSTO
INTER. TRIBVNICIOS. PR. PEREGR
CANDIDATO. AVG
LEGATO. PROV. BAETHICAE. CVR. VIAR
CLODIAE. ANNIAE. CASSIAE
CLIMINE. TRIVM. TRAIANARVM
ET. AMERINAE. LEG. LEGION. XI
C. L. P. F. LEG. AVG. PR. PR
PROVINCIAE. LVSITANIAE
PRO. COS. PROV. BAETHICAE
PATRONO. COL
LEONAS. LIB. ADCENSVS. PATRONI
ET. IN. DEDIC. STATVAE
COLONIS. CENAM. DEDIT

BELLVA, *ll geminata, quòd ab ea bellum deducatur. Festus.*

BLAESVS, *cum ae, cognomen Sempronio rum. lapides Capitolini, & alij.*

BRITANNIA, *duplici nn. libri, & lapides.*

CN. MVNATIVS. M. F. PAL
AVRELIVS. BASSVS
PROC. AVG
PRAEF. FAB. PRAEF. COH. III
SAGITTARIOR.PRAEF.COH.ITERVM.II
ASTVRVM. CENSITOR. CIVIVM
ROMANORVM. COLONIAE. VICTRI-
CENSIS. QVAE. EST. IN. BRITANNIA
CAMALODVNI. CVRATOR
VIAE. NOMENTANAE. PATRONVS
EIVSDEM
MVNATII. FLAMEN. PERPETVVS
DVVMVIRALI. POTESTATE
AEDILIS. DEDICATOR. IIII

BRVNDISIVM, *non Brundusium. Festus, libri, & Græca consuetudo.*

BRVTTII, *duplici tt, populi. libri ueteres, lapides Capitolini, & alij.*

BVCCINA, *duplici cc, ex Festo, qui deducit a bucca.*

Cæcilius,

C

CAECILIVS, *cum ae. libri, lapides Capitolini, & alij.*

CAECINA, *cum ae, a cæcus. libri ueteres.*

CAEDICIVS, *cum ae, & cum c. lapides Capitolini, & alij.*

CAELEBS, *cum ae, quòd cælo dignam agat uitam. Festus, & libri ueteres.*

CAELLA, *cum ae. Festus, quia deducatur a cælo uerbum.*

CAELO, *cælas, cum ae diphthongo in utraque significatione. Festus, & libri ueteres.*

CAELVM, *cum ae. Festus, libri, & lapides.*

PERPETVAS.SINE.FINE.DOMOS.MORS INCOLIT. ATRA
VITA. SVBIT. CAELVM. CORPVS. TELLVRE. TENETVR
SIC.RERVM.NATVRA.IVBET.SIC.TEMPORIS. ORDO

nec desunt aliorum lapidum testimonia. unde, FOEDVS. *Quidam a cælando deducunt: quod uerbum item cum ae scribitur.*

CAEPIO, *cum ae, Seruiliæ gentis cognomen. libri, lapides Capitolini, & alij: & nummus argenteus Andreæ Lauretani, sic inscriptus,* Q. CAEPIO. RVFVS. PROCOS.

CAEREMONIAE, *cum ae in prima, & e in secunda syllaba. libri, & lapides.*

. . . .
PONTIFICI. MAXIM. ...
TRIBVNIC. POTESTAT
IMP. XVII. PP
COS. VIII. DES. VIIII. CENSORI
CONSERVATORI. CAEREMONIARVM
PVBLICARVM. ET
RESTITVTORI. AEDIVM. SACRARVM
SODALES. TITI

CAERELLIVS, *cum ae, & duplici ll. libri, & lapides.*

C. CAERELLIO. FVFIDIO
ANNIO. RAVO. C. F. OVF
POLITIANO. SODALI
MAR-

MARCIANO. AVRELIANO
COMMODIANO. HELVIANO
SEVERIANO. IIIVIR. MONET
A. A. A. F. F. TRIB. LATICLAVIO
LEG.III.CVR. VIVIR. EQVIT. ROMA
TVRMAE. PRIMAE. QVAESTOR
CANDIDATO
IMP. CAESARIS. M. AVRELI
ANTONINI. PII. FELICIS. AVG
TRIB. PL.CANDID. PR.NASTAR.C.V
FVFIDII. AMYCVS. ET
CHRESTINA. NVTRITORES

CAERVLEVS, *cum ae, quasi cæluleus, a cælo. libri, & lapides.*

IMP. CAESAR. VESPASIANVS. AVGVST
PONTIF. MAX. TRIB. POT. II. IMP
VI. COS. III. DESIG. IIII. P. P
AQVAM. CVRTIAM. ET. CAERVLE-
AM. PERDVCTAS. A. DIVO. CLAV-
DIO. ET. POSTEA. INTERMISSAS
DILAPSAS. QVE. PER. ANNOS. NO-
VEM. SVA. PECVNIA. VRBI. RE-
STITVIT

CAESETIVS, *cum ae, familia Romana. libri ueteres, & Græca consuetudo.*

CAESTVS, *cum ae. Festus.*

CALIDIVS, *unica l, familia Romana. libri, & lapides.*

M. CALIDIVS. MARITIM
VIX. ANN. IIII. M. V

CALPVRNIVS, *non Calphurnius, neque Calfurnius. libri, lapides Capitolini, & alij. Græcique, qui,* Καλπέρνιος, *dicunt. deducitur enim a Calpo, Numæ filio, teste Plutarcho.*

CANTHERIVS, *cum adspiratione. Festus.*

CARISIVS, *sine adspiratione. libri, & duo nummi argentei Andreæ Lauretani, quorum alter habet,* T. CARISIVS: *alter uero,* T. CARISIVS. IIIVIR. *et alius egregij medici Brixiani, Aloysii Mondellæ, itidem inscriptus, & alius Alexandri Toti, sic inscriptus,* T. CARISIVS. MONETA. *et alius Matthæi Forerij, cum ijsdem litteris.*

CARVS, *& caritas, sine adspiratione. libri ueteres, Pandectæ Florentinæ, & lapides. uide,* ARRVNTIVS, CONIVX, LITTERAE.

CASCELLIVS, *duplici ll. libri ueteres.*

CATIVS, *& unica c, & duplici, uel diuersa hominum opinione, uel, quòd duæ familiæ essent. libri, & lapides.*

C. CATIO. C. F. MEN. BALBO
OPE. TREIICIAE. C. F. PVLLAE
HOS. DECVRIONES. FVNERE
PVBLICO. DE. FOROETRIO. DIALE
EFFERENDOS. ET. HIC. HVMANDOS
CENS. FVFISIAE. A. L. VIOLAE
C. CATIVS. C. F. MEN. GALLVS
PARENTIBVS. ET. VXORI

CN. CATTIVS. ONESIMVS. ET. MVNIA
SECVNDA. FECERVNT. CN. CATTIO
PALATINO. FILIO. SVO. QVI. VI-
XIT. ANNIS. VII. DIES. XV. ET
CATTIAE. ATHENAIDI. QVAE. VIX
AN. X. DIES. XXV. ET. M. MVNIO
GERMANO. COLLIBERTO. SVO. ET
SIBI. ET. SVIS. LIBERTIS. LIBER-
TABVS. Q. POSTERIS. Q. EORVM
H. M. EX. T. H. NON. SEQ.

CATVLLVS, *poeta, duplici ll. libri ueteres. Catulus autem Lutatiorum cognomen, unica l. lapides Capitolini.*

CAVSSA, *duplici ſſ, ex lapidibus Capitolinis, & aliјs, & ex ipſo Cicerone, ac Virgilio, ut Quinctilianus tradit. quod apud me tanti eſt, ut omnium præterea lapidum, quicunque aliter habent, auctoritatem, omnium etymologiarum rationem uincat. quanquam & etymologia adiuuet, ut deducatur a caueo: ut ſit cauſſa, quaſi cauiſſa. quod & Scaurus, antiquus grammaticus, indicat, licet unicam s in cauſſa magis probet. Vide etiam,* CETERA, NEGOTIVM.

CENA, *ſine diphthongo, ex antiquiſſimo Bembi Terentio, aliјsq́. libris, præterea ex antiquis lapidibus. Alij ſcribunt cum ae, inter quos Feſtus. ego, diſſentientibus libris, utram ad partem lapides inclinant, eam ſequor. Vide,* BAETHICA.

CENTHO, *cum adſpiratione, cognomen Claudiæ gentis. lapides Capitolini.*

CENTVMALVS, *non Centimalus, Fuluiorum cognomen. libri, & lapides Capitolini.*

CEPHALLENE, *inſula, duplici ll. libri ueteres, & Græca conſuetudo.*

Cera,

CERA, *sine diphthongo. libri ueteres, & Græca consuetudo.*

CERIALIA, *non Cerealia. libri, & nummus argenteus Andreæ Lauretani, & alius Matthæi Forerij, & tertius Io. Mariæ Sculptoris; qui sic omnes habent,* C. MEMMIVS. C. F Q. VIRINVS. MEMMIVS. AED. CERIALIA. PREIMVS. FECIT.

CESTIANVS, *sine diphthongo. duo nummi argentei Andreæ Lauretani, sic inscripti,* CESTIANVS. S. C.

CETERA, *sine diphthongo. libri, & lapides.*

C. CAMERIVS
CRESCENS
ARCHIGALLVS. MATRIS
DEVM. MAGNAE. IDAEAE. ET
ATTIS. POPVLI. ROMANI
VIVVS. SIBI. ET
C. CAMERIO. EVCRATIANO. LIB
SVO. CETERIS. AVTEM. LIBERTIS
VTRIVSQVE. SEXVS. LOCA. SINGVLA
SEPVLTVRAE. CAVSSA. H. M. H. N. S

CIRCVMVENIO, *non circunuenio, & similia,*

milia, conseruata ultima littera præpositionis circum. nec enim respuunt aures circumuentus, circumductus, circumseptus, & similia.

CIVS, *non tius, ita scriberem, ut pronuntiatur, in deriuatis aut a supinis, aut a nominibus: a supinis, ut aduenticius, ficticius, editicius, translaticius, impositicius, insiticius, dediticius, repticius, & similia: a nominibus, ut patricius, tribunicius, ædilicius, latericius, nouicius, compitalicius. in quo librorum, & lapidum, maximeq. Capitolinorum, qui apud me plurimi sunt, auctoritatem sequor. nũmus etiam æreus Rinaldi Odoni sic habet ab uno latere,* C. GALLIVS. LVPERCVS. IIIVIR. A. A. A. F. F. *ab altero uero,* AVGVST. TRIBVNIC. POTEST. *Vide,* BAETHICA, CAEREMONIAE.

CLOACA, *non cluaca, ex Festo, & lapidibus: etsi Victorinus Afer cluaca scribendum putat a colluendo.*

Viatores. ciues. optumi. uel. aduenæ. siue. bini. siue. singuli. inceditis. siue turmatim. quod. magis. erit. gratiæ sistite. obfirmate. gressum. nec. miremini. si. moramini. aliquantisper. dicaculus.

caculus. equidem. fui. ſuccinctus. ſermo. dari. uobis. non. poteſt. iuuat uobiſcum. eſſe. ac. ab. ore. meo. pendulos. detinere. ut. iuuit. ſemper. ſaxum. hoc. uos. uocat. quid. inquam? uiuus. aſſueui. prudens. imprudens mortuus. item. uos. fallo. nam. non uos. uocat. quod. uacat. ore. uerum is. quoius. cinis. hic. latet. olim. quom potuit. nunc. huc. uos. uocari. uoluit. ualuitq́. hoc. hæc. olim. ſua. uoluntas. uolentes. uos. legere. hoc. ſcriptum. uah. quid. loquor? immo. ſculptum. quam. ægre. ueritas. adhuc. ſe mecum. conciliat. nam. neque. hic. atramentum. uel. papyrus. aut. membrana. ulla. adhuc. ſed. Malleolo. &. celte. literatus. ſilex. ſilens. adhuc. quid hic. latet. late. quod. ego. efferri. & effari. geſtio. Sertius. Polenſis. paraſitus. hiſtrio. ueſter. feſtiuisſimus. heic cubo. hoc. unum. quidem. tandem ſponte. dictum. uerum. eſt. ſiquis. dubitat. hancine. olfaciat. humum. olet temetum. &. florem. uini. ueteris. quo ſatur. ſatis. iuuenis. hauſi. at. ſi. uexi uitam. tam. uobis. gratam. quam. no tam. urbi. &. orbi. non. minus. munus.

nus. hoc. a. uobis. impetrem. oportet adeſte. mihi. &. fauete. edictoque. huic uos. ſubſcribite. &. obſignate. ſi. quis ſibi. ueſicam. onuſtam. ſenſerit. domum. ſuam. onus. hoc. reportet. in cloacam. ſi. uero. feſtinus. fuerit. citerior. uel. ulterior. hoc. loco. pro religione. ſe. euacuet. qui. non paruerit. hæc. multa. illi. eſto. teſte. altero. ut. careat. canes. quoque. cæſi fuſtibus. edictum. hoc. ſentiant. affuiſtis. fauiſtis. &. obſignaſtis. teneo. quo modo. riſum. uobis. dare. ſitio. hui ſentio. dictum. uolui. eſſe. ſed. quid hoc. eſt? quod. tam. familiariter. iſtuc procedit. ueritas? profecto. contagione. mei. ſiſtit. ipſa. quoque. &. mihi ſupparaſitatur. quae. ultro. potum. inuocata. aduenit. nunc. ſi urbani. perhiberi. uultis. &. ueritati. ſupparaſitanti. &. arenti. meo. cineri. cantharo. piaculum. uinarium. feſtinate. poſt ualete. abite. in. rem. ueſtram. uiatores. optumi. his. nugis. ambagibus condonati. poſtumis.
Vide etiam, IMMO.

CNAEVS, *prænomen, cum c, & ae diphthongo.*

go. Festus, & Græca consuetudo. quanquam Diomedes, Priscianus, & Diaconus aliter sentiant: quos refellunt antiqua monumenta.

COCCEIVS, duplici cc. lapides. uide, SALLVSTIVS.

COELIVS, cum oe. libri, & duo nummi argentei Andreæ Lauretani, in quibus est, C. COELIVS. CALDVS. et alius Matthæi Forerij, itidem inscriptus: & lapides.

M. COELIO
DIONYSIO. LECTORI
PATRI. OPTIMO
C. COELIVS. SECVNDVS

Vide etiam, SAECVLVM.

COEPI, cum oe, pro incepi, ab antiquo uerbo Cœpio. Festus, libri, et lapides. uide, CONSVMO.

COLLEGA, non conlega, auriũ sensu cõprobãte.

COMISSATIO, unica m, & duplici ss, ex Festi sententia, qui deducit a uicis, quos Græci

κώμας

κώμας, dicunt, unde κωμάζω. ſunt qui ſcribant comeſſatio, contra omnem antiquitatem. Quidam libri ueteres Commiſatio, contra Feſtum, & Græcam etymologiam. non nulli libri Commiſſatio: a quibus, eadem cauſſa, diſſentio.

COMPREHENDO, *ſine diphthongo, ex Terentio Scauro, uetere grammatico, contra ueteres aliquot libros. corripitur enim in ſecunda ſyllaba apud poetas.*

CONDICIO, *non conditio, ex antiquis libris.*

CONDEMNO, *non condempno, ex antiquis aliquot libris. condempno enim, ineptum, nimisq́. abſurdum uidetur.*

CONIVX, *non coniunx. libri, & lapides.*

D. M

Ne.quis.flere.uelit.ſi.tumulum.ac. titulũ
Viderit. exſtructum. ſic. fatum. uoluit
Vixi. dum. potui. tempore. quo. licuit
Ignis.habet.corpus.ipſam.caelum.animã
Vexi.aqua. porti. meus. terra. hic. habet
ac. cineres
Ignis.aqua. terra. caelum. ſimul. capiunt

Si.

Si. nomen. quaeris. quam. liber. rapuit
Digna. Ariadna. Polo. nobile. ſidus. ero
Amoque. ego. nec. caſta. ceſsit. Penelope
Alceſti. comes. aemula. mors. placuit
Saluos. erit. coniux. maior. erit. tumulus
Terdenos. annos. menſes. undecim. poſt
Diuiſos. fatis. ter. ſex. uixi. dies
Annos. biſſeptē. uirgo. ago. ſed. reliquos
Coniuge. Alexandro. Soſia. cum. Soſio
Iungit. carus. amor. diuidet. ipſa. mors

Vide etiam, ARRVNTIVS, PVBLICIVS, SAECVLVM.

CONSIDERO, *cum i, non cum y: quia latinum eſt, non græcū: & ita ueteres ſcribebant.*

CONSVMO, *conſumis, unica m, contra libros aliquot ueteres. nemo enim dici negabit in præterito, unica m, conſumpſi. et conſumo, conſumas, item unica m: ut patet ex hoc lapide.*

IMP. CAES. T. AELIVS. HADRIANVS
ANTONINVS. AVG. PIVS. COS. III
TRIB. POT. III. IMP. II. P. P
AQVAE. DVCTVM. NOVI. ATHENIS
COEPTVM. A. DIVO. HADRIANO
PATRE. SVO. CONSVMAVIT
DEDICAVIT. QVE

CONCIO, cũ c, quis dubitat ſcribendum eſſe? cũ ſit, ut ait Feſtus, quaſi conuocatio: ut a uerbo conciere deductum eſſe uideatur. hoc notaui, ne quis moueatur, ſi quando in ueteribus monumentis uiderit, CONTIO.

CONVICIVM, cum c, ex antiquis libris, et Feſto, quaſi conuocium: uel a uicis, in quibus prius habitatum eſt: uel fortaſſe ab utroque, id eſt a confuſis uocibus in uicis.

CORVNCANIVS, non Coruncanus. libri, lapides Capitolini, & Græca conſuetudo.

CVNCTARI, non contari. ex Feſto, qui, a Verrio diſſentiens, percunctatio ſcribi uult, non percontatio: quòd is, qui curioſe quid interrogat, per cuncta uiſit.

D

DAMARATVS, non Demaratus, prænomen patris Tarquinij Priſci, V. Romanorum regis. lapides Capitolini, & alij.

DECVLA, non Decola, cognomen Tulliorum. libri, & lapides Capitolini.

DEFINITIO, ſcriberem libentius, quàm diffinitio, aſſentientibus Pandectis Florentinis.

DELICIAE, *cum c, a delicatus. Festus, & libri.*

DELECTVS, *contra libros aliquot ueteres, multo scripserim libentius, quàm dilectus, a uerbo deligo, quod componitur ex de, & lego, quasi de multis lego: ut decerpo, de multis carpo: etsi Festus aliter sensisse uideatur, cum dixit: Dilectus militum, & is, qui significatur amatus, a legendo dicti sunt.*

DEMINVO, *non diminuo. Festus, & libri.*

DESIDERO, *cum i, non cum y: latinum enim est: nec aliter ueteres scripsisse uideo.*

DOLABELLA, *non Dolobella, cognomen Corneliorum. libri ueteres, & etymologia: uenit enim a dolabra per diminutionem; & lapides Capitolini, & alij.*

DOMITIVS, *cum t. libri, lapides Capitolini, & alij: & nummus argenteus Andreæ Lauretani, in quo est,* CN. DOMITIVS. AHENOBARBVS. *et alius Matthæi Forerij, itidē inscriptus. quattuor item argentei Rinaldi Odoni, sic inscripti,* IMP. CAES. DOMITIANVS. AVG. GERM. R.P.V. II. *& septem ærei eiusdem, sic a latere inscripti,* CAESAR. AVG. F. DOMITIANVS. COS.

 II.

II. *ab altero uero,* FELICITAS. PVBLICA. *& duo item argentei Rinaldi Odoni, sic inscripti,* IMP. CAES. DOMITIANVS. AVG. GERM. R. P. V. II. *duo item eiusdem,* CAESAR. D. F. DOMITIANVS. COS. VII. *octo item eiusdem, ærei, sic inscripti, ab uno latere,* CAESAR AVG. F. DOMITIANVS. COS. II. *ab altero autem,* FELICITAS. PVBLICA.

DVILIVS, *non Duillius, aut Duellius, familia Romana. libri, lapides Capitolini, & alij.*

E

ECLOGA, *non egloga, a Græco* ἐκλογῆ.

EGGERO, *duplici gg. libri, & lapides.*

S. P. Q. R

IMPP. CAESS. DD. NN. INVICTISSIMIS PRINCIPIBVS. ARCADIO. ET. HONORIO VICTORIBVS. AC. TRIVMFATORIBVS SEMPER. AVGG

OB. INSTAVRATOS. VRBI. AETERNAE MVROS. PORTAS. AC. TVRRES. EGGESTIS. INMENSIS. RVDERIBVS. ET SVGGESTIONE. V. C. ET. INLVSTRIS

MI-

MILITIS. ET. MAGISTRI. VTRIVSQ. MILITIAE. FL. STILICONIS. AD. PERPETVITATEM. NOMINIS. EORVM. SIMVLACHRA. CONSTITVIT. CVRANTE. FL. MACROBIO. LONGINIANO V.C. PRAEF. VRBIS. D. N. M. Q. EORVM

EHEV, *non heu. libri ueteres.*

EPISTOLA, *non epiſtula, ut habent ueteres aliquot libri, lapideſque, ſicut & ſtola, a Græco, ἐπιστέλλειν.*

Iura. uiſundi. conſectandi. ſuſurrandi. geſtiundi. ſuttrudendi. ſalutandi confabulandi. precandi. perpetuo. interdiu. futuariis. permiſſa. ex. me ſunto. ex. aede. foramine. horto. poſtico. impluuio. cuncta. hæc. commoda. nemo. homini. prohibento. fidem. conſilium. ferunto. ſeruanto auxilium. operamue. danto. ſub. nocta. uota. tractanto, permiſſa. iuramenta. lamenta. admiſcento. ſolicitanto. uerecundiam. timorem. admouento. triſtitiam. ſuppremunto. tempori. locoue. obſecundanto. occaſioni. ne. unquam. cedunto. internun-

tias. epiſtolas. ſuccudunto. his. ſpem uoluntatem. exſpectationem. neceſsitatem. miſericordiam. adlectanto. in ſerunto. fraude. ui. dolo. oſtentatione attemperate. utuntor. prudentiam tacuitatem. habento. tenento. geſtiunto. ex. Pathica. quidquam. ſempiterne. quaſi. ſtipem. et. pignus. capiunto. eius. permiſſum. aduehunto. nouam. quaerunto. aſtuue. pompaue grandi. animem. nobilem. inſectantor. notas. coniectarias. tectius. nouanto.

ETRVSCVS, *ſine adſpiratione. libri, & lapides Capitolini. & nummus argenteus Andreæ Lauretani, ſic inſcriptus*, HER. ETRVSCILLA. AVG.

EXHODVS, *cum adſpiratione: quia componitur a Græco* ὁδὸς: *nec aliter libri ueteres.*

EXSATIO, *& exſaturo, recepta s, ratione compoſitionis, & librorum, lapidumq. auctoritate.*

EXSCRIBO, *non excribo. eſt enim manifeſta compoſitio: &, quanquam s in pronuntiando*

do non ſatis intelligitur, abijcienda tamen in ſcribendo non uidetur. libri, & lapides.

EXSILIO, uerbum, non exilio, recepta prima uerbi littera. nam componitur ab ex et ſalio.

EXSOLVO, cum s, ratione compoſitionis. lapides. Vide, POENA.

EXSPECTO, cum s. componitur enim ab ex, & ſpecto, non pecto, quod aliud ſignificat. ſic, libri lapides, Quinctilianus, & Scaurus grammaticus his uerbis; Cum expectatus, exulet, ſine s littera ſcribuntur, ſcribendi ratio corrupta eſt: cum alioqui adiecta ea debent ſcribi, quoniam ſimiliter ſolum, ſpectatusq́. dicatur, & adiecta propoſitione, aliud eſſe il lis initium debeat. Vide, EPISTOLA.

EXSVLO, cum s, Scaurus, ſecutus, opinor, analogiam. quia, exſul, dicitur, quaſi ex ſolo eiectus. libri, & lapides.

EXSVPERO, quia componitur ab ex, & ſupero, & s, retinet antiqua ſcriptura. libri, & lapides.

EXSVRGO, *non exurgo, & similia, conseruata prima uerbi littera. libri, & lapides. Scaurus etiam idem uidetur sensisse, cum dixit sic scribendum, exspecto, exsulo, & similia.*

F

FABRICIVS, *cum c. libri, Græca consuetudo, lapides Capitolini, et alij. Venetijs, apud Rinaldum Odonum,*

L. FABRICIO. Q. F

FACILLIMVS, *& difficillimus, scribo cum gemina ll, ut producatur syllaba, quæ alioqui breuis esset: in quo me mouent exempla poetarum. Alijs placet scribi unica l: cum quibus non disputo. suum enim quisque amat: et, ut in prouerbio est, Sua cuique sponsa.*

FAESVLAE, *oppidum Etruriae, cum ae diphthongo. Græca consuetudo, & lapides.*

Reuocamus. statuta. regis. Astulfi. contra. Vetulonos. edita. ut. lacus. non Tirensium. sed. Vetulonum. sit. quia lacus. magnus. ideo. Italiæ. est. quia eorum. ager. prius. est. Italia. dicta ab.

ab. ibi. ſede. Itali. et. ut. ſuam. Longolam. non. Longobardulam. ſed. cognomine. ſui. ampliatoris. Tyrrheni. Terbum. uocent. et. ſub. uno. muro. cingant. tria. oppida. Longolam Vetuloniam. et. Tyrrheniam. uel Tyrrhenam. dictam. Hetruriam. totamq. urbem. noſtra. adiectione. Viterbium pronuntient. ut. de. Roda. et. ciuita Balneo. regium. dici. iuſsimus. permittimus. pecuniis. imprimi. F. A. V. L. ſed. admoueri. Herculem. et. poni Sanctum. Laurentium. eorum. patronum. ut. facit. Roma. et. Bononia Iubemus. quoque. reparari. Cornientam. Dardanum. Aſsium. Foranium Cornietum. et. Thuſcanellum. nos enim. non. ſumus. Thuſciae. deſtructores. ut. nos. apud. Gallos. accuſat Hadrianus. Papa. nam. Thuſciam. aedificauimus. a. fundamentis. uobis. quidem. Voltyrrhenis. Caluellum. uicum Orchianam. Balneariam. Barbaranum &. Gariofilum. Sentinatibus. autem Auſdonias. &. Rodacofanum. Volaterris. Rodacomalum. Lunæ. Sergianum. &. Petram. Sanctam. olim. fanum Feroniæ. Phocenſibus. Sanctum. Geminia-

minianum. &. Miniatem. Faesulanis oppidum. Munionis. in. quod. uagos sparsos. Arinianos. &. Palantes. Fluentinos. collegimus. rursus. plures. antiquas. nobiles. urbes. ampliauimus &. muris. cinximus. ut. nunc. idem agimus. circa. Lucam. Pistoriam. Aretium. orbitum. Hetruriam. nunc. Viterbum. cuius. nomen. aut. a. nobis constituta. decreta. siquis. uiolauerit aut. capite. puniatur. aut. laqueo. stranguletur. hoc. itaque. non. est. Hetruriam. destruere. ut. nos. arguit. Hadrianus. qui. pacē. ultro. a. nobis. oblatam. respuit. quare. tibi. Grimoalde præfecte. Viterbien. præcipimus. ut quam. diu. pax. dubia. perseuerat. iubeas. omnes. Thusciae. milites. paratos. esse. in. armis. &. commeatus. ac stipendia. sine. auaritia. in. promptu fac. habeas. ut. non. solum. hostibus occurrere. sed. illos. inuadere. . . . . ciues. non. grauabis nouis. exactionibus. . . . . . ex. Papia. uenient.

FAEX, *cum ae. libri ueteres.*

Fannius,

FANNIVS, *duplici nn, familia Romana. libri ueteres, & lapides Capitolini.*

FECVNDVS, *sine diphthongo. libri, & lapides: nummiq. tres Rinaldi Odoni, alter argenteus, duo autem æreí, in quibus est, ab uno latere,* FAVSTINA. AVGVSTA, *ab altero uero,* FECVNDITAS.

QVID. PROBINA. PROSVNT. FECVNDA. VISCERA. TIBI.
NIL. TE. DAMNA. NOCENT. COMMVNIS. FVNERA. LETI

FELIX, *sine diphthongo. libri ueteres, lapides Capitolini, & alij: & tres nummi argentei Andreæ Lauretani, unusq. Matthæi Forerij, sic omnes inscripti,* FAVSTVS. FELIX. *& ærei uiginti Rinaldi Odoni, quorum octo ab uno latere,* IMP. GORDIANVS PIVS. FEL. AVG. *ab altero uero,* FELICITAS. TEMPORIS. *Sex item eiusdem ab uno latere,* CAESAR. AVG. F. DOMITIANVS. COS. II. *ab altero autem,* FELICITAS. PVBLICA. *Sex item eiusdem, quorum alter ab uno latere,* MARCIANA. AVG. *ab altero uero,* FELICITAS SAECVLI. *secundus ab uno latere,* IVLIA

PIA

PIA. FEL. AVG. *ab altero uero*, FELICITAS. AVGVSTI. *tertius*, IMP. COMMODVS. ANT. P. FEL. AVG. BRIT *quartus*, IVLIA. MAMMAEA. VENERI. FELICI. *quinctus*, VENVS. FELIX. *sextus, & ultimus*, FAVSTINA AVG. CRESCENTIVM. FELICITATI. *et alter argenteus, quem proximis mensibus, præstanti humanitate, singulariq. doctrina præditus, Sixtus Medices, mihi dono dedit, in quo est*, IMP. GORDIANVS. PIVS FEL. AVG.

CANDIDA. FVLVO
NOBILIOR. AVRO
FELIX. ANTIQVI-
TAS

Præterea ex lapide, qui est Venetijs, in turri Sancti Vitalis, multis item omissis.

CN. NVMERIVS. CN. F
VOL. FRONTO
VETER. EQ. LEG. VIII. AVG
IIIIVIR. I. D. T. F. I. SIBI
CN. NVMERIO. CN. L. FELICI
IIIIIIVIR
CRESCENTI. L. TVENDO. L

Vide etiam, ANNAEVS, HECATE, LANVINVS.

FEMINA, *sine diphthongo. libri, et lapides.*

ANTIAE. FALTONIAE
INLVSTRISSIMAE. ET
SANCTISSIMAE. ET
CASTISSIMAE. FEMINAE
HERMOGENIANVS. OLYBRIVS
V. C. CONSVL. ORDINARIVS
ET. ANCIA. IVLIANA. C. F
D. D

Vide etiam, PAEDVCEVS.

FENVS, *et feneror, sine diphthongo. Festus. quanquam Varro scribit, ætate sua ab alijs cũ ae, ab alijs sine a scribi solitum. uidendus & Gellius libro* XVI. *cap.* XII. *& Nonius. Huius inconstantiæ signa sunt in antiquis libris: cum alij, fenus, alij, faenus, habeant.*

FESCENINVS, *unica n. Festus.*

FETIALES, *cum t. Festus, Græca consuetudo, libri, & lapides.*

P. COR-

P. CORNELIO. LENTVLO
SCIPIONI. COS. PRAEF
AERARI. LEGATO. TI
CAESARIS. AVG. LEG. LEG
VIIII. HISPAN. PONTIFICI
FETIALI. D. D

FETVS, *sine diphthongo. Festus, & libri ueteres.*

FLAMEVS, *color, unica m. Festus.*

FLAMININVS, *non Flaminius, ut in multis libris, Quinctiorum cognomen. Festus, libri, & lapides Capitolini.*

FLAMINIVS, *gentis Romanæ nomen, unica m. Festus, libri, & lapides Capitolini.*

FLAMMA, *duplici mm. libri ueteres.*

FOEDVS, *cum oe. libri, & lapides.*

IMP. CAESARI
L. SEPTIMIO. SEVERO
PIO. PERTINACI. AVG
ARABIC. ADIAB. PARTHICO
MAX. BRIT. MAX. TR. POT.

XIIX. IMP. XII. COS. III. P. P
CAELESTI. EIVS. INDVL-
GENTIA. IN. AETERNAM
SECVRITATEM. ATQVE
GLORIAM. IVRE. AE-
QVO. FOEDERIS. SIBI
CONFIRMATO
CAMERTES

FRENVM, *ſine diphthongo. libri ueteres.*

FVFIDIVS, *non Fuffidius. libri, & lapides Capitolini, et alij. Vide,* CAERELLIVS.

GENVCIVS, *cum c, familia Romana. libri, lapides Capitolini, et alij.*

GOTHI, *populi, cum adſpiratione. libri, & lapides.*

Imperante. D. N. Piiſsimo Iuſtiniano P. P. Aug. anno. XXXVIIII. Narſes. uir. glorioſiſsimus. ex. præpo ſito. ſacri. Palatii. ex. conſ. atque. pa tricius. poſt. uictoriam. Gothicam. ip ſis. et. eorum. regibus. celeritate. mi- rabili. conflictu. publico. ſuperatis. at- que. proſtratis. libertate. urbis. Ro- mae.

mæ. ac. totius. Italiae. reſtituta: pontem. uiae. Salariae. uſque. ad. aquam a. nefandiſsimo. Totila. tyranno. diſtructum. purgato. fluminis. alueo. in. meliorem. ſtatum: quàm: quondam fuerat. renouauit. poſuitq́. carmina

Quàm. bene. curbati. directa. eſt. ſemita. pontis
Atque. interruptum. continuatur. iter
Calcamus. rapidas. ſubiecti. gurgitis undas
Et. libet. iratae. cernere. murmur. aquae
Ite. igitur. faciles. per. gaudia. ueſtra Quirites
Et. Narſin. reſonans. plauſus: ubiq. canat
Qui. potuit. rigidas. Gothorum. ſubdere. mentes
Hic. potuit. durum. flumina. ferre. iugum

H

HADRIANVS, *& Hadria, cum adſpiratione. Pontanus, libri ueteres Latini, contra Græcos, qui adſpirationem abijciunt: & tredecim antiqui nummi Andreæ Lauretani, qui ſic omnes habent,* HADRIANVS. AVG. *et duo argentei Rinaldi Odoni, itidem inſcripti: quat-*

tuor

tuor eiusdem, HADRIANVS. AVG. COS III. PP: *tres eiusdem*, IMP. CAESAR TRAIAN. F. HADRIANVS. AVG. *alter eiusdem*, IMP. CAESAR. HADRIANVS. TRAIANVS. AVG. *& septem ærei eiusdem*, HADRIANVS. AVG. COS. III PP: *& triginta tres eiusdem*, IMP. CAESAR. TRAIANVS. HADRIANVS. AVG *& duo eiusdem*, SABINA. AVGVSTA HADRIANI. AVG. F. *et meus in quo est*, IMP. TRAIANVS. HADRIANVS. AVG *lapidesq́. uide*, AVCTOR, BAETHICA, CONSVMO, PLAETORIVS.

HAEDI, *cum ae. ex antiquis libris*.

HALICARNASSVS, *gemina ss. Græca consuetudo*.

HANNIBAL, *cum adspiratione. ex libris antiquissimis Latinis. Græci enim, ut antea dixi, adspirationem reiecerunt. lapides*.

Q. F. Maximus. dictator. des. cos. v. censor. interrex. II. aed. cur. Q. II. TR. M. II. pontifex. augur. primo. consulatu Ligures. subegit. ex. iis. triumphauit tertio. &. quarto Hannibalem. com-

pluribus. uictoris. &. ferocem. ſubſequendo. coercuit. dictator. magiſtro equitum. Minucio. quoius. populus imperium. cum. dedicatoris. imperio aequauerat. &. exercitui. profligato ſubuenit. &. eo. nomine. ab. exercitu Minuciano. pater. appellatus. eſt. conſul. quinctum. Tarentum. cepit. triumphauit. dux. aetatis. ſuae. cautiſsimus habitus. eſt. princeps. in. ſenatum. duobus. luſtris. lectus. eſt

HARVSPEX, *cum adſpiratione. libri, & lapides. uide,* SEXTILIVS.

HECATE, *cum adſpiratione. Græca conſuetudo, & lapides.*

Diis. Magnis. Vlpius. Egnatius. Fauentinus. V. C. augur. P. V. B. R. P. Q. pater. &. Hier. Cerin. D. S. M. I. Archibucolus. Dei. liberi. Hierofantia. Hecatae. Sacerdos. Iſidis. percepto. Taurobolio. Criobolioque. idibus. Auguſtis. D D. N N. Valente. Aug. & Valentiniano. Aug. conss. feliciter.

HEHE, *dolentis. libri ueteres.*

HELVO, *cum adſpiratione, & unica l. Feſtus.*

HERENNIVS, *duplici nn. lapides Capitolini, & duo nummi argentei Andreæ Lauretani, quorum alter,* M. HERENN. *alter,* HERENNIA. ETRVSCILLA. AVG.

HERES, *& hereditas, ſine diphthongo. libri, Feſtus, & lapides.*

C. NAEVIVS. ƆL. DROMO. ET. NAEVIA. ƆL. PHILVMINA. DVM. LICVIT. SVAVITER. FRVCTI. SVNT ANNOS. LV. MONVMENTVM. HEREDEM. NON. SEQVETVR. NEI. QVIS EO. POSTEA. INFERATVR

HIBERNVM, *cum i. libri ueteres.*

HIEMS, *cum i. libri ueteres, & etymologia. deducitur enim, ut ait Pontanus in libello de adſpiratione, ab hiando.*

HIRTIVS, *cum t. libri, Græca conſuetudo, & lapides: contra eorum opinionem, qui deducunt ab hirco.*
Romæ in hortis Colotianis.

C. VIBIVS. C. F. PANSA
A. HIRTIVS. A. F

HVMILLIMVS, *gemina ll, ut syllaba producatur, sicut in Facillimus, Simillimus, de quibus suo loco. Nec aliter ueteres scripsisse uideo.*

HYPSAEVS, *cum adspiratione. libri ueteres, & nummus argenteus egregij uiri, Io. Andreæ Aueroldi, in quo est,* HYPSAE AED. CVR. C. HYPSAE. PREIV *& alius Aloysii Mondellæ, qui sic habet,* P HYPSAE. AED. CVR. *& alius Alexandri Toti, sic inscriptus,* P. HYPSAEVS AED. CVR. C. HYPSAEVS. COS PRAEIVE. CAPTV.

I

IAPVDES, *populi, Istrij finitimi, non Iapides. Capitolini triumphi, & Græca consuetudo.*

IDAEA, *cum ae scribo, epithetum matris magnæ deum. lapides. uide,* CETERA. *Idea uero sine diphthongo, cum est id, quod mente concipimus.*

ICCIRCO, non idcirco, ſcripſerim libentius, quemadmodum &, accedo, accipio, accõmodo, accumulo, & ſimilia: quo lenior pronuntiatio ſit.

ILLIC, non illhic. libri, & lapides. uide, LITVS.

ILLVSTRIS, malo, quàm inluſtris; ut illectus, quàm inlectus; illudo, quàm inludo. cur enim non conſulatur auribus? quarum eſſe iudicium ſuperbiſſimum, dixit Cicero in Oratore. ut omittam, Scaurum ueterem grammaticum, idem ſenſiſſe.

IMBER, ſine adſpiratione. Feſtus.

IMMO, duplici mm. libri, & lapides. uide, CLOACA.

IMPERIOSSVS, gemina ſſ. lapides Capitolini.

INCESTVS, ſine diphthongo, a Græco, ἀνήκεστον. Feſtus, & Q. Papirius grammaticus, qui deducunt ab in & caſtus, a in e mutata.

INCHOO, malim, quàm, incoho: in quo

 ſequar,

ſequor Feſtum, cuius ego iudicium magnifacio, & Terentium Scaurum; qui a chaos deducunt: poſtremo Seruium, cuius hæc ſunt uerba lib. III. *Georg. Apud Latinos nullum uerbum eſt, quod ante o finalem habeat o, excepto inchoo: quod tamen maiores aliter ſcribebant, adſpirationem interponentes duabus uocalibus, & dicebant, incoho. tria enim habebant nomina, in quibus c litteram ſequeretur adſpiratio, ſepulchrum, orchus, pulcher: e quibus pulcher tantum hodie recipit adſpirationem. Quibus uerbis, quæ planiſſima ſunt, mutatam ſcribendi conſuetudinem ſignificat, & incoho excluſum, inchoo receptum. Aliter & Pontanum, & Georgium Vallam libro* XXXIII. *expetendorum, & fugiendorum ſenſiſſe uideo: quibus trium antiquorum, quos nominaui, auctoritatem antepono.*

INCREBESCO *dixerim, & increbuit in præterito; non increbreſco, & increbruit. ſequor enim ſimilitudinem. nullum enim uerbum huic ſimilius eſt, quàm erubeſco, quod facit erubuit in præterito: ut enim a ruber, fit rubeo, rubes; & a rubes, addita co, fit rubeſco: ſic a creber deductum eſt inuſitatum hodie uerbum, crebeo crebes; unde factum eſt*

crebeſco

crebesco & increbesco. non enim me mouent nigresco, & macresco: deducuntur enim a nigreo, & macreo: cum rubesco a rubeo, & crebesco, a crebeo: nemo autem negat dici, erubesco, & erubuit: nemini igitur dubium esse debet, quin similiter dicatur, increbesco, & increbuit: cum, ut a ruber, rubeo, rubesco; sic a creber, crebeo, crebesco, deducantur. malo enim comparationem facere inter simillima, & a simillimis deducta, cuiusmodi sunt hæc duo uerba, deriuata a nominibus desinentibus in ber, quàm inter ea, quæ paullo distant longius: qualia sunt, nigreo, & macreo, si cum increbesco comparentur. ideo enim recipiunt r: quia reperitur in his uerbis unde deducuntur: quam litteram non uidemus esse in aliјs uerbis desinentibus in sco: ut pallesco, & acesco, quæ deducuntur a palleo, palles; & aceo, aces, inusitato uerbo.

INDVTIAE, cum t, quasi inductæ, scribendum puto. Gellius etiam cum t scribendum existimauit, cuius hæc sunt uerba libro I. cap. XXV. *Ex multis, quæ iam audiuimus, uel legimus, probabilius id, quod dicam, uidetur. Indutias sic dictas arbitramur, quasi tu dicas, inde uti iam. pactum indutiarum eiusmodi est, ut in diem certum non pu-*

 gnetur,

gnetur, nihilq́. incommodi detur, ſed ex eo die poſtea uti iam omnia belli iure agantur. quòd dicitur dies certus præfinitus, pactumq́. ſit, ut ante eum diem ne pugnetur; atque, is dies ubi uenit, inde uti iam pugnetur: iccirco ex iјs, quibus dixi, uocibus, quaſi per quendam coitum, & copulam, nomen indutiarũ connexum eſt. Aurelius autem Opilius in primo librorum, quos, Muſarum, inſcripſit, Induciæ, inquit, dicuntur, cum hoſtes inter ſeſe, utrinque utroque, alteri ad alteros impune, & ſine pugna ineunt. inde ab eo, inquit, nomen eſſe factum uidetur, quaſi initus, atque introitus.

INFITIOR, *cum t. Feſtus, & libri ueteres.*

IN *primis, malo, quàm imprimis, aut aliter: ut differat a ſecunda perſona uerbi imprimo: cum n ante p in m mutetur.*

INTERNVNDINIVM, *non internundinũ Victorinus Afer grammaticus ſcribendum præcipit, cuius hæc ſunt uerba: Internundinium ſcribendum. ut enim, interlunium, & trinoctium: ita internundinium, quòd nouem dies inter ſe continuos habeat, non quòd nono die ſit.*

Irritare,

IRRITARE, rr geminata: quod uerbum, ut ait Donatus, a canibus esse deductum, qui, restrictis dentibus, r litteram imitantur. libri ueteres.

ISTIC, non isthic. libri ueteres, & lapides. uide, CLOACA.

IVCVNDVS, non iocundus. pluris enim apud nos est Ciceronis auctoritas, quàm omnes & lapides, & grammatici. quamuis potest & a ioco deduci. Is igitur sic libro II. de Finibus: Hanc iucunditatem transfer in animum. iuuare enim in utroque dicitur, ex eoq. iucundũ.

IVPITER, unica p. libri, & nummus argenteus Andreæ Lauretani, sic inscriptus, IVPITER. CVSTOS.

IVRISCONSVLTVS, & iureconsultus pariter dicerem. plerisque placet, iureconsultus.

IVRISDICTIO, quid sit, ipsa compositio declarat. nam quòd iurisconsulti quidam recentiores, Latinæ expertes elegantiæ, distinguunt iurisdictio, & iurisditio, inepte faciunt: cum iurisditio, inusitatum apud ueteres uerbum sit.

Iuuen-

IVVENTIVS, *familia Romana. lapides Capitolini, & alij.*

K

KAESO, *cum* K, *ex lapidibus Capitolinis: & cum diphthongo, ex Festo. prænomen fuit Fabiorum, Quinctiorum, Atiliorum.*

KALENDAE, *cum* K. *lapides Capitolini, & libri ueteres: præterea Seruius Honoratus, Terentius Scaurus, & Victorinus Afer.*

L

LACRYMAE, *sine adspiratione, & cum* y: *ut a Græco* δάκρυον *deducatur. quod etiam libri, & lapides confirmant, in quibus est, lacrumæ, u pro y usurpata: ut in Sulla, pro Sylla. Prisci tamen Romani, lachrumæ, cum adspiratione dicebant, ut ait Gellius lib.* II. *cap.* III. *& Cicero in Oratore.*

ASPICITE. O. CIVES. SENIS. ENNI IMAGINIS. FORMAM
HIC. VOSTRVM. PANXIT. MAXIMA FACTA. PATRVM
NEMO. ME. LACRVMIS. DECORET NEQVE. FVNERA. FLETV

FAXIT. CVR. VOLITO. VIVVS. PER ORA. VIRVM

LAECA, *cum ae, Porciæ gentis cognomen: libri ueteres, & nummus argenteus Antonij Augustini, uiri doctissimi, Episcopi Allifani, in quo est,* M. PORCIVS. LAECA. *& alius ornatissimi, & eruditissimi iuuenis, Francisci Molini, itidem inscriptus.*

LAELIVS, *familia Romana, cum ae diphthongo. lapides Capitolini.*

LAENA, *cum ae, genus uestimenti. Festus, Nonius, & libri ueteres.*

LAENAS, *cum ae, Popilliorum cognomen. lapides Capitolini.*

LAETORIVS, *cum ae, familia Romana. libri ueteres. est & Plætorius, alia familia.*

LAEVA, *cum ae. Festus.*

LAEVINVS, *cum ae, cognomen Valeriæ gentis. libri ueteres.*

LANVINVS. *libri, & lapides.*

M. Aur. Aug. lib. Agillo. ſeptemtrioni Pantomimo. ſui. temporis. Sacerdoti Synhodi. Apollinis. Paraſito. Alumno Fauſtinæ. Aug. producto. ab. Imp. M Aurel. Commodo. Antonino. Pio. Felice. Auguſto. ornamentis. decurionat decreto. ordinis. exornato. &. allecto inter. iuuenes. S. P. Q. R. Lanuinus

LAPICIDINA, *malim ſcribere, quàm lapidicina, cum a cædendis lapidibus dicatur: etſi in Feſto, lapidicina, ſcriptum uideo.*

LEAENA, *cum ae diphthongo, a Græco* λέαινα.

LETVM *ſine diphthongo, & ſine adſpiratione. placet enim Priſciani ſententia, qui deducit a leo, les, quo ueteres utebantur pro deleo, quòd omnia mors deleat. Appuleius quidam grammaticus deducit a luo, ideoq́. ſcribi uult cum ae diphthongo: quod mihi non perſuadet. Varro, & Feſtus a Græco* λήθη, *deriuatum putant. quod ſi ita eſt, cum adſpiratione ſcribi debuit, quam in antiquiſſimis libris non dum uidi: ideoq́. Priſciani opinionem libenter ſequor, aſſentientibus lapidibus. uide,* FECVNDVS.

Ligurrio,

LIGVRRIO, *duplici rr. libri ueteres.*

LIGVS, *non Ligur, cognomen Aeliæ gentis. lapides Capitolini.*

LITVS, *unica t, Pierius ait ſcribendum, ex antiquis libris, & ex analogia, cum deducatur a lido, ſiue lino, & ex lapidibus.*

Iam. datus. eſt. finis. uitae. iam. pauſſa malorum
Vobis. quas. habet. hoc. gnatam. matremq́. ſepulcrum
Litore. Phocaico. pelagi. ui. exanimatas
Illic. unde. Tagus. &. nobile. flumen Hiberus
Vorſum. ortus. uorſum. occaſus. fuit alter. & alter
Stagna. ſub. Oceani. Tagus. &. Tyrrhenica. Hiberus
Sic. etenim. duxere: olim. primordia parcae

Vide & ſequentem dictionem.

LITTERAE, *duplici tt. libri ueteres, Pandectæ Florentinæ, & lapides.*

Tu. quae. Tarpeio. coleris. uicina. tonanti

Voto-

Votorũ.uindex. ſemper. fortuna. meorũ
Accipe. quae. pietas. ponit. ſiue. dona merenti
Effigiem. noſtri. conſeruatiua. parentis
Cuius. ne. taceat. memorandum. littera. nomen
Cæſius. hic. idẽq. Titus primusq́. uocatur
Qui. largae. Cereris. meſſes. fruiturq́ renatos
Digerit. in. pretiũ. cui. cõſtat. fama. fidesq́
Aequi. diuitias. nectit. pudor. ire. per. altos
Conſuetus. portus. cura. ſtudioq́. laboris
Litora. qui. praeſtat. feſsis. tutiſsima nautis
Notus. in. urbe. ſacra. notus. quoq. finibus. illis
Quos. umber. ſolcare. ſolet. quos. Tuſcus. arator
Omnibus. hic. annis. uotorũ. more. ſuorũ
Centenas. adiicit. numero. creſcente coronas
Fortunae. ſimulachra. colens. &. Apollinis. aras
Arcanumq́. . . . quorũ. cõſentit. in. illo
Maieſtas. longae. promittẽs. tẽpora. uitae
Accipe. poſteritas. quod. per. tua. ſaecula. narres
Hoc. poſuit. donum. quod. nec. ſententia.

tentia. mortis
Viuere. nec. posuit. fatorum. summa potestas
Sed. populi. saluo. semper. rumore. manebit

LVCCEIVS, *duplici cc. libri, & lapides.*

L. LVCCEIO. L. F. TER
HIBERO
IIVIRO. ITER. Q.Q. PATRONO
SACERDOTI. SACROR. SAVADIOR
CVR. R. P. INTERAMNAT. LIRIN
EORVND. ET. PATRONO
IVDICI. SELECTO
CASSINATES.PVBL.OB.MERITA.EIVS
D. D

LVCILIVS, *unica l. libri ueteres.*

LVSCINVS, *non Luscinius, ex Plinio lib.* XI. *cap.* XXXVII. *& ex fastis Capitolinis.*

LVTATIVS, *non Luctatius, aut Luttatius, familia Romana. lapides Capitolini, & nummus argenteus Andreæ Lauretani, & alius Alexandri Toti, sic inscripti,* L. LVTAT.

M

M', *pro Manius, ueteres scribebant. prænomen est,*

eſt, a mane deductum, ut a luce, Lucius: quo uſi ſunt Valerij, Curij, Aemilij, Aquillij, Otacilij, Pomponij, Iuuentij, Manilij. nummi duo argentei, alter Lauretani, alter Odoni, in quibus, M'. ACILIVS. IIIVIR VALETV. *& duo alij, alter Odoni, alter uero Molini, ſic inſcripti,* M'. CORDIVS.

MAECENAS, *Cinciorum cognomen, cum ae in prima ſyllaba. Græca cõſuetudo, & lapides.*

PERMISSV. C
MAECENATIS

MAECIVS, *cum c. libri, & lapides.*

M. Maecio. Memmio. Furio. Dalburio Caeciliano. Placido. v. c. Pontifici maiori. auguri. publico. pr. Quiritium. xv uiro. ſacris. faciundis

MAENIVS, *cum ae diphthongo. libri, Feſtus, & lapides Capitolini.*

MAEREO, *triſtor, cum ae. deducitur enim a marceo, teſte Varrone: quod antiqui libri confirmant.*

MAESIVS, *cum ae. libri, & lapides.*

L. Maeſio.

L. Maeſio. L. F. Pol. Rufo. proc. Aug. trib.mil. leg. xv. Apollinaris. trib.con. mil. Ital. uolunt. quaeſt. in Syria praef. Fabrum

MALLEOLVS, *gemina ll, cognomen Publiciorum. lapides Capitolini, et alij. uide,* CLOACA.

MANILIVS, *familia R. lapides Capitolini.*

MANLIVS. *lapides Capitolini, et alij. uide,* SILVANVS.

MALLIVS, *duplici ll. libri, & lapides.*

Ab. Colonia. deducta. anno. xc. N. Fufidio. N. F. M. Pullio. duo. uir. P. Rutilio. Cn. Mallio. cos. operum. lex. II

MARCIVS, *non Martius, familia. lapides Capitolini, & alij. uide,* ARRVNTIVS, CAERELLIVS, CATIVS, CARVS: *& duo nũmi argentei Andreæ Lauretani, ſic inſcripti,* MARCIA. OTACIL. SEVERA. AVG. *& alius Alexandri Toti, in quo eſt,* Q. MARC. LIBO. *& alter æreus Rinaldi Odoni, qui ſic habet ab uno late*

re, MARCIANA. AVGVSTA. *ab altero uero,* FELICITAS. SAECVLI. *et, Marcius uates, in antiquis libris semper cum* C. *Nam, quòd Cicero in oratione pro Balbo scripsit, Veterem illam speciem fœderis Martiani semper omni sanctiorem Marte duxerunt: in eo ad pronuntiandi potius, quàm ad scribendi consuetudinem spectauit: cum inter Marcianum, & Martem similitudo quædam sit, & quasi a Marte Marcianum deductum esse uideatur: cum, re uera, a Marcus, Marcius deriuatum sit, ut a Quincto, Quinctius; a Tito, Titius; a Manio Manilius: & alia nomina non pauca, a prænominibus deducta.*

MATHO, *non Mato, Pomponiorum cognomen. lapides Capitolini.*

MEMMIVS, *duplici mm. libri, & lapides. uide* MAECIVS. *Et nummi argentei duo Andreæ Lauretani, quorum alter,* C. MEMMIVS. IMP. *alter uero,* C. MEMMIVS. C. F. QVIRINVS. MEMMIVS. AED. CERIALIA. PREIMVS. FECIT. *& duo alij Aloysij Mondellæ, in quibus est,* L. MEMMIVS. GAL. *item duo Matthei Forerij, & Ioannis Mariæ sculptoris, itidem inscripti.*

Messalla,

MESSALLA, geminall, cognomen Valeriorum, a Messana urbe capta. Macrobius lib. I. Saturn. & lapides Capitolini.

METIVS, unica t, ex Horatij arte Poetica. Mettius autem, duplici tt, ex nummo argenteo Rinaldi Odoni, sic inscripto, METTIVS.

MINVCIVS, cum c, familia Romana. lapides Capitolini, et alij. uide, HANNIBAL. suffragatur & Græca consuetudo, nummusq. argenteus Aloysij Mondellæ, sic inscriptus, MINVCI. C. F. ARGVRINI.

MISTVS, non mixtus, a themate misceo, miscui, mistum, ex Prisciano: nec desunt ueterum librorum exempla.

MOECHOR, cum oe. libri, & Græca consuetudo.

MOESIA, prouincia, cum oe. lapides. uide, ACCIVS.

MONVMENTVM, non monimentum, ut documentum, emolumentum. libri, & lapides. uide, HERES, TVSCIA.

MVCIVS, *non Mutius. lapides Capitolini, et Græca consuetudo.*

MVLTA, *an mulcta scribendum sit, si etymologiam sequimur, obscurum: cum, ut ait Gellius, Sabinum uerbum sit. ego assentior doctissimis uiris, qui Multa, libentius quàm Mulcta, scribunt: cum quibus consentiunt libri ueteres, & lapides. uide,* CLOACA.

MVMMIVS, *familia Romana, gemina mm. lapides Capitolini.*

MVNATIVS, *cũ t, familia Romana. libri, lapides Capitolini, et alij. uide,* BRITANNIA.

MVRENA, *sine diphthongo, cognomen Liciniæ gentis. libri ueteres, Græca consuetudo, & lapides Capitolini.*

N

NAEVIVS, *cum ae. libri, & lapides. uide,* HERES.

NAVTIVS, *cum t, familia Romana. lapides Capitolini.*

NE dum, ſeparatim ſcribo. quia, ſicut nō multi, nō nulli, & non nihil, ſeparatim ſcribimus, ſic reliqua uidentur ſcribenda, non nunquam, nihil dum, non dum, nec dum, ne dum.

NEFAS, & ſimilia, cum f. lapides. uide, GOTHI.

NEGLIGO, placet, non, ut in antiquis pleriſque libris, neglego, aut, neclego. dicimus enim, colligo, deligo, & ſimilia.

NEGOTIVM, cum t. componitur enim ab otium. libri, & lapides.

. . . .
CIVIVM. ROMANORVM
QVI. MITYLENIS. NEGOTIANTVR
M. TITIO. M. F. PROCOS. PRAEF
CLASSIS. COS. DESIG. PATRONO
HONORIS. CAVSSA

NON dum, diſiunctum ſcriberem. quod ſignificare uidetur Cicero in procemio librorum de inuentione, his uerbis: Non dum diuinæ religionis, non humani officij ratio colebatur.

NVMMVS, duplici mm. libri ucteres, & prologus Plautinæ fabulæ Trinummus.

NVNTIVS, *cum t. libri, & Festus.*

O

OBSCENVS, *sine diphthongo. deducitur enim a scena, quam Græci σκηνη.*

ONVS, *sine adspiratione. libri ueteres: quanquam non nulli libri, honus cum h: & Varro dictum putat, honos, ab honesto honere; et honestus, quia honeratus. Pontanus, & Gellius lib.* II. *cap.* III. *cum h scribendum censuerunt. in hoc lapides sequor, & consuetudinem, cui seruire Orthographiam, Quinctilianus lib.* I. *instit. orat. sic scriptum reliquit: Orthographia consuetudini seruit: ideoq. sæpe mutata est. Et Victorinus Afer in libello de Orthogr. sic: Antiquitatem posterior consuetudo uincit. Vide,* CLOACA.

OPORTET, *unica p. libri ueteres.*

OPORTVNE, *unica p. Festus, & libri ueteres.*

OPPERIOR, *duplici pp. Festus, & libri.*

OSTIVM, *sine adspiratione. libri ueteres.*

Otacilius

OTACILIVS, *non Ottacilius, aut Octacilius, familia Romana. lapides Capitolini, & duo nummi argentei Andreæ Lauretani, aliusque æreus Rinaldi Odoni, sic inscripti,* MARCIA. OTACIL. SEVERA. AVG.

OTIVM, *cum t. libri ueteres, & Q. Papirius grammaticus plane his uerbis: In his syllabis sonus litteræ z immistus inueniri tantum potest, quæ constant t & i, & eas sequitur uocalis quælibet, ut Tatius, otia, iustitia, & similia. Cuius ego sententiam sequor libentius, quàm eorum, qui, Induciæ, & ocium, cum c scribunt, Donati auctoritate adducti. eum enim scripsisse dicunt, Induciæ, quòd inde ocium. quod non affirmo. potuit enim et, Indutiæ, quòd inde otium. quod sententiam meam confirmare uideretur.*

P

PAEDVCEVS, *scribo, non Peduceus, aut Peduceius. lapides.*

MEMORIAE. CLA. FEM. L. PEDVCEAE IVLIANAE. MORIB. NATAL. AC. PVP PRISCIS. INLVSTRIBVS. QVE. FEMI. COMPARANDA. QVAE. VIXIT AN-

ANNOS. XIII. D. XLVII. CVM MARITO. FECIT. ME. V. D. XX
L. NONIVS. VER.

PAENE, *pro fere, cum ae, & sine accentu. libri ueteres, & lapides omnes. eiusmodi sunt, fere, sane, ferme, profecto, & similia, quæ sine accentu, ex antiqua consuetudine, scribo.*

PAENITET, *cum ae. libri ueteres.*

PAENVRIA, *cum ae. libri ueteres, & analogia, quòd pæne urat.*

PAPIRIVS, *non Papyrius. lapides Capitolini.*

PAPVS, *unica p, cognomen Aemiliorum. lapides Capitolini.*

PARICIDA, *unica r. libri ueteres.*

PARILIA, *& Palilia, dicitur, a Pale, pastorum dea, l in r mutata: ut Clustumina tribus, & Crustumina. Victorinus Afer, Palilia, dicendum negat, & a pario deducit. quem sequor, assentiente etiam* Kalendario *uetere* Romano, *cum patris epistolis impresso.*

Pa-

Patricivs, *cum c. libri, Græca consuetudo, & lapides.*

Cn. Domitio. Sex. F. Afro. Titio. Marcello. Curino. Lucano. cos. pro. cos. prouinciae. Africae. legato. eiusdem prouinciae. T. ui. fratris. sui. septemuiro. Epulonum. praetori. legato. prouinciae. Afr. Imp. Caesar. Aug. praef auxiliorum. omnium. aduersus. Germanos. donato. ab. Imp. Vespasiano Aug. &. T. Cæsare. Aug. F. coronis murali. uallari. aureis. hastis. puris III. uexillis. II. adlecto. inter. patricios. praetori. tr. pl. quaest. pro. praet prouinciae. Afric. mil. leg. v. Claud IIII uir. uiarum. curandarum. patrono

Pavllvm, *& paullulum, ll geminata, ut sensit Terentius Scaurus in libello de Orthographia, cuius hæc sunt uerba: Sine dubio peccant, qui, paulum, & paululum, per unum l scribunt, cum alioqui prima positio eius duplici hac littera enuntietur, pollum, & posillum. Ego, paullum a parum deductum puto, per diminutionem. libri, & lapides.*

HOSPES. QVOD. DEICO. PAVLLVM EST. ASTA. AC. PELLICE

PAVLLVS, *ll geminata, cognomen Aemiliæ gentis. lapides Capitolini, & alij. uide,* ANNAEVS. *et nummus argenteus Andreæ Lauretani, & alius Aloysii Mondellæ, in quibus est,* PAVLLVS. LEPIDVS. CONCORDIA. PAVLLVS. TER.

PEDIVS, *non Pædius, familia Romana. libri, poetæ, lapides Capitolini, & alij.*

PENITVS, *non pænitus, ut uideo scriptum esse in quibusdam antiquis libris. poetæ enim primam corripiunt.*

PENNVS, *duplici nn, cognomen Iuliæ gentis. libri ueteres, & lapides Capitolini.*

PERPERNA, *non Perpenna, cognomen familiæ Romanæ. lapides Capitolini, & alij.*

DIS. MANIBVS
SEXTI. PERPERNAE
FIRMI
VIXI. QVEMADMODVM. VOLVI
QVARE. MORTVVS
SIM. NESCIO

PETILLIVS, *ll geminata, familia Romana.*

lapi-

lapides Capitolini, & nummi duo argentei Andreæ Lauretani, aliusq́. Rinaldi Odoni, sic inscripti, L. PETILLIVS. CAPITOLINVS.

PETTIVS, *duplici tt. lapides.*

N. PETTIO. N. F
GAL. RVFO
IIVIRO. Q. ALIMENT
CVR. PEC. PVBLICAE
CVRATORI. FRVMENT
CVLTORES. IOVIS
OB. MERITA. EIVS
L. D. D. D

PIRAEEVS, *cum ae diphthongo in secunda syllaba. Græca consuetudo.*

PLAETORIVS, *cum ae, familia Romana. libri, et lapides.*

IOVI. CONSERVATORI. ET. IVNONI. SANCTAE. SACRVM
C. PLAETORIVS. C. F. STEL. PHOEBVS. VIVIR. AVGVSTAL
SODAL. TRAIANAL. ET. HADRIANAL. IIIIVIR. QVINQVEN

PA-

PATR. IVVEN. TREBVL. MVTVST VOT. SOL. LIB. MER

item quattuor nummi argentei Andreæ Lauretani, quorum alter, M. PLAETORIVS CEST. IMP. *secundus,* M. PLAETORIVS AED. CVR. EX. S. C. *tertius,* M. PLAETORIVS. CEST. EX. S. C. *quartus, et ultimus,* M. PLAETORIVS. M. F. AED. CVR. *& alius Matthæi Forerij, cum iisdem litteris.*

PLANCIANVS, *cum c, deductum a Plancia gente. nummus argenteus Andreæ Lauretani, sic inscriptus,* CN. PLANCIAN AED. CVR.

PLAVTIVS, *cum t, familia Romana. libri, & lapides Capitolini, et nummi duo argentei Andreæ Lauretani, quorum alter,* A. PLAVTIVS. AED. CVR. EX. S. C. *alter,* L. PLAVTIVS. *et alius Io. Mariæ Sculptoris, sic inscriptus,* C. PLAVTIVS. PLANCVS. *et alius Matthæi Forerij, cum his litteris,* A. PLAVTIVS. AED. CVR EX. S. C.

POENA, *cum oe scribo, ex quibusdam antiquis libris, et lapidibus, Græcaq. cõsuetudine.*

Licet. formam. dispositionis. acta. con tineant. ad. fidem. tamen. gestorum plenius. memoriae. tradendam. fabu lam: placuit. adfigi: quae. publicaret ordinem. rerum. quom. Suarios. ui- deremus. damnis. adfectos. et. eos etiam. ordines. qui. Suariam. faciunt prouidimus. his. leuamen. ex. titulo canonico. uinario. ut. uigintiquinque millia. amphorum. annua. consequan tur. sub. ea. diuisione. ut. duæ. partes Suariis. tertia. uero. his. ordinibus sufficiat. qui. Suariam. recognoscunt ita. ut. iidem. ordines. iuxta. consue tudinem. tam. proprium. quod. ap- pellatur. quam. annonis. exsoluant et. moderatione. adhibita. perinde. a possessore. suscipiant. atque. accipere sunt. soliti. antiquo. more. praeeunte interdicentes. ne. inormia. illa. in- debitaque. praestentur. quae. tam. tri bunus. quam. patroni. diuersi. et. ua ria. consequebantur. officia. contra quod. interdictum. si. qui. ausi. fuerint de. communi. largiri. et. scribae. qui dem. caeterique: poenae. subiaceant

POENI, *cum oe. lapides Capitolini.*

Pœte-

POETELIVS, *cum oe. lapides Capitolini, & alij.*

POLLA, *duplici ll, deductum a Paulla. libri ueteres.*

POLLIO, *ll geminata, cognomen Asiniæ gentis. lapides.*

L. IVNIO. L. F. SABATI-
NA. POLLIONI. AV-
ROMATARIO. A. VIC
PVBLIC. VIX. ANN
XLVIII
L. IVNIVS. L. F. SYN-
AVIVS. AROMAT
FRATRI. OPTIMO. PIENTIS-
SIMO. FEC

POMERIVM, *sine diphthongo. libri, & lapides. uide,* AVCTOR.

POPILLIVS, *ll geminata. lapides Capitolini, & alij.*

POPLICOLA, *non Publicola, P. Valerij cognomen. lapides Capitolini. Liuius etiam lib. II. huius pronominis caussam ponit, quasi a populo coleretur.*

POPPAEVS, *gemina pp, & cum ae diphthongo. libri, & lapides Capitolini.*

PORCIVS, *cum c, familia Romana, a porco; ut ab asino, Asinius; ab oue, Ouius; a gallo, Gallius. libri, lapides Capitolini, & alij: & nummus argenteus Antonij Augustini, & alius Francisci Molini, sic inscripti,* M. PORCIVS. LAECA.

POSTVMIVS, *familia, & Postumus, cognomen, sine adspiratione, contra etymologiam. lapides Capitolini, & alij. uide,* CONIVX. *& nummi tres argentei Andreæ Lauretani, quorum alter,* POSTVMIVS. Q. F. AVG. *alter,* A. POSTVMIVS. COS. *& alius Matthæi Forerij, & duo Rinaldi Odoni, itidem inscripti. tertius Lauretani, in quo est,* A. POSTVMIVS. A. F. ALBINVS BRVTI. F. COS.

PRAESERTIM, *cum æ. libri ueteres.*

PRAEMEFERO, *præsefers, præsefert, unica dictione scribo: quanquam ex tribus componatur. usu enim in unam transiit: sicuti quemadmodum, quamobrem, & similia.*

Prensus,

PRENSVS, *non prehensus, Terentius Scaurus præcipit scribendum: quòd deducatur a prendo, non prehendo.*

PRO, *sine adspiratione: ut, Pro Iupiter. Festus.*

PROCONSVL, *unico uerbo scribendum, licet existimare; cum Suetonius, et Plinius, Proconsulatus; Gellius, Proconsulare, unico uerbo dixerint. Veteres contrahebant,* PRO COS. *itaq. scriptū in lapidibus Capitolinis, et alijs, animaduerti. quæ scribēdi ratio molestas grammaticorum quæstiones uitabat. librarij postea, alij, proconsul, uariatis casibus, alij semper, Pro consule, produxerunt. ego libenter antiquorum consuetudinem imitarer; ne cum alterutra parte, sui quasi iuris possessionem tenente, litigare necesse habeam. quòd si alterutram ad partem cogar inclinare, libentius scripserim, Proconsul, proconsulis, proconsuli, et quæ sequuntur. in quo me ualde mouet similitudo, cum, abnepos, & pronepos, non, ab nepote, uel, pro nepote, omnes dicant. quòd si hoc conceditur, (nec dissentire quenquam uideo) ualeat eadem ratio in proconsul, & proprætor, & similibus. Veteres autem non modo,* PRO. COS. *sed etiam,* P. Q. *Pro, Populusque, separatim scribebant:*

bant: quod nos unico uerbo ſcribere omnes conſueuimus. Nec me mouet exemplum illud in oratione, ut opinor, pro lege Manilia, cum L. Philippo dixit, ſe mittere Pompeium ad bellum Mithridaticum, non pro conſule, ſed pro conſulibus. reſpexit enim ad originem compoſitionis, & ad ſignificationem nominis, non ad uſum ſcribendi, aut loquendi.

PROCILIVS, *non Porcilius. libri, & nummus argenteus Aloyſij Mondellæ, in quo eſt,* L. PROCILI. F.

PROELIVM, *cum oe. lapides Capitolini, et alij. apud Feſtum tamen cum ae. ſed Capitolinis lapidibus in hoc magis tribuo.*

PROSCENIVM, *ſine diphthongo. deducitur enim a ſcena.*

PVBLICIVS, *& Poblicius, in antiquis lapidibus inuenio: cum tamen, eandẽ ſignificari gentem, minime dubitem. ſed, quia ueteres, primum, Poblius, deinde, Publius, hinc & Poblicius, & Publicius, deducta ſunt. lapides Capitolini, & nummus argenteus Io. Andreæ Aueroldi, & alius Io. Mariæ Sculptoris, & alius Matthæi Forerij, & alius Alexandri To*

ti, Poblicius, habent. mihi poſterior conſuetudo, quæ ſuauitatem in pronuntiando quæſiuit, magis placet: quam confirmat nummus argenteus Andreæ Lauretani, & lapides.

ATTIAE. FORTVNATAE
PVBLICIVS
CONIVGI. INCOMPARAB

PVBLILIVS, *non, Poblilius, familia. lapides Capitolini, et alij: etſi ij dem lapides paullo poſt,* POBLILIVS, *habeant.*

Q

Q. *ſcribebant ueteres, cum copulantem particulam, que ſignificarent: quod & lapides Capitolini, qui et, que producte habent, diſiunctam utranque ab antecedenti uerbo: et alij plane teſtantur. uide,* ARRVNTIVS, CAERVLEVS, CATIVS, CLOACA, CONIVX, CONSVMO, HECATE, LITVS, PAEDVCEVS, QVATTVOR, SILVANVS, SOBOLES, TIRO, VETTIVS.

QVAMOBREM, *quemadmodum, ſicut, ſicuti, uelut, ueluti, quamprimum, quamplurimũ, quamplures, quamdoctiſſimus, perbelle, perdocte,*

docte, admodum, propterea, & similia unica dictione scribo: quæ, cum sint composita, usu tamen in unam naturam coierunt. libri, & lapides.

QVATTVOR, *duplici tt. libri, & lapides.*

Priscus. manumissus. ad.consilium. procuratorio. nom. apud. Domitianum in. secundum cos. exercuit. decurias duas. Victoria. consulares. C. Cornelio. Prisco. F. habenti. equum. publicum. Corneliae. Zosimae. matri eius. habentibus. quattuor. liberorum. beneficio. Caesaris. libertis. libertabus. posterisq. suis. eorumque

QVIDQVID, *& quidquam, non quidquid, aut quidquam. dicimus enim, quodque, & quidque. quanquam uideo etiam in uerbo, acquiro d in c mutari. Sed hæc non satis firma ratio uidetur: cum scriptum etiam in antiquissimis monumentis animaduerterim, adquiro: etsi, acquiro, scribam. Accedit illa ratio, quòd in quisquis, a quo quidquid deducitur, nullam litteram mutamus. nec dici potest in quidquid, ideo mutari d in c, ut pronuntiatio leniatur. nam mihi quidem sonus aliquanto aspe*

rior uidetur in quicquid, quàm in quidquid. confirmant noſtram opinionem Quinctilianus, libri, & lapides.

QVINCTVS, Quinctius, Quinctilius, Quinctilianus, & Quinctilis, cum ct, ſcribo, ſecutus lapides Capitolinos, et alios. etſi quidá lapides ſine c. admonet enim etymologia, ut quemadmodú a relinquo, relictus; a coquo coctus; ſic a quinque, quinctus, deriuemus.

QVO MODO, & quoquo modo, & ſimilia, quis dubitet ſeparatim ſcribenda eſſe? ſicuti etiam ſcribitur, quodam modo. eiuſdem generis ſunt, ſi quis, prius quàm, poſtea quàm, ante quàm, iam pridem, iam dudum, iam diu, hoc eſt, id eſt, propterea quòd. quod libri, & lapides confirmare uidentur. uide, CLOACA.

QVOTIDIE, quod componitur ex quoto die, cur non ſcribam cum antiquis? Quinctilianus enim ætate ſua cotidie dictum ſignificat. uerú in hoc uetuſtiorem conſuetudinem magis probo. alioqui, ut, cotidie, ſic et dicendum eſſet, cotannis. quod ineptum & contra conſuetudinem eſſet.

Religio,

R

RELIGIO, *unica l. Festus, & lapides. uide,* CLOACA. *poetæ addunt l, ut producatur prima syllaba, quæ breuis natura est.*

RELIQVIAE, *unica l. fit enim a reliquo. poetæ addunt l, ut prima syllaba producatur. alioqui locum in carmine non haberet. lapides.* TROPHIMIANVS. RELIQVIAE. PVERI. QVONIAM. PHRYGII. PASTORIS. VIXIT. ANNIS. DVODECIES. SENIS. NAM TERTIVM. ABSTVLIT. ILLVM.

REPREHENDO, *sine diphthongo, cum adspiratione, contra ueteres libros. corripitur enim in secunda syllaba apud poetas.*

RETVLIT, *in soluta oratione: Rettulit, in carmine. nam natura sua, cum deducatur a refero, facit retuli. sed poetæ addunt t, ad producendam primam syllabam, sicut addunt l in Relligio, & Relliquiæ. Rettulit tamen duplici tt, est in Capitolino Marcelli triũpho.*

RHAETI, *populi, cum ae diphthongo. libri Græci.*

ROMILIVS, *non Romulius, familia Romana. libri ueteres.*

RVFVS, *Rufinus, & Rufinianus, unica f. lapides. uide,* MAESIVS, PETTIVS, SILVANVS, *& sex nummi argentei Andreæ Lauretani. in primo est,* RVFVS IIIVIR. *in secundo,* RVFVS. *in tertio,* RVFVS. S. C. *in quarto,* Q. POM. RVFVS. COS. *in quincto,* Q. POMPEIVS. RVFVS. COS. *in sexto,* L. SERVILIVS. RVFVS. *et tres item argentei Rinaldi Odoni, duo sic inscripti,* RVFVS. III VIR. *tertius autem,* Q. POMPEI. Q. F. RVFVS. COS.

S

SAECVLVM, *cum ae. nummus æreus Rinaldi Odoni, sic inscriptus ab uno latere,* MARCIANA. AVGVSTA. *ab altero uero,* FELICITAS. SAECVLI. *Festus, & lapides.*

Cloeliae. Claudianae. v. v. Maximae a. diis. electae. merito. quam. sibi. talem. antistitem. numen. uestae. reseruare. uoluit. Cloelia. Neruiana. soror cum. Pierio. coniuge. ac. liberis. suis orantes. ut. per. tot. saecula. facere. dii permittant

Vide

Vide etiam, LITTERAE.

Quidam a ſequendo deduxerunt, quòd ſequatur ſe, atque in ſe reuoluatur. Varro a ſene deriuat, quòd longiſſimum ſpatium ſeneſcendorũ hominum id putauerunt. utrocunque modo corripi ſyllabam neceſſe uidebatur. ideo ueteres addiderunt a, ut fieret diphthongus.

SALLIVS, *duplici ll. lapides. uide*, TVTELLARIVS.

SALLVSTIVS, *ll geminata. libri, & lapides.*

Genio. Coeli. Herodian. praeguſtator diui. Auguſti. idem. poſtea. Villicus. in hortis. Sallußtianis. deceſsit. non. Auguſtis. M. Cocceio. Nerua. C. Vibio Rufino. cos. Iulia. prima. patrono. ſuo

SCAEVVLA, *non Scæuola, Muciæ gentis cognomen. lapides Capitolini.*

SCENA, *ſine diphthongo. libri, & Græca conſuetudo.*

SEPTEMTRIO, *cum m, non cum n. libri, & lapides. uide*, LANVINVS.

SEPVLCRVM, *ſine adſpiratione: fit enim a ſupino ſepultum, ſepulcrum: ut a ſimulatum fit ſimulacrum: ab inuolutum inuolucrum: a fultum fulcrum: a lauatum lauacrum: ab ambulatum ambulacrum, mutata t in c, & addita r. ſunt omnino lapides, libri, Gellius, Pontanus, & Georgius Valla, qui aliter ſenſerunt: ſed aperta nimis etymologia eſt: & Seruius in* III. *Georg. ait, ueteres ſcripſiſſe, ſepulchrũ; poſt, abiectam eſſe adſpirationem. eius uerba ſunt hæc: Tria ueteres habebant nomina, in quibus c litteram ſequeretur adſpiratio, ſepulchrum, orchus, pulcher: e quibus pulcher tantum hodie recipit adſpirationem. Quid apertius? nec tamen deſunt lapides, in quibus ſine adſpiratione ſcriptum ſit. uide,* LITVS.

SEQVVNTVR, *non, ut quidam libri, & lapides, ſecuntur. dicimus enim, ſequor, & ſequens, & ſequela: in ſupino tamen, ſecutum, uitandæ aſperitatis gratia.*

SERRANVS, *duplici rr, Atiliorum cognomẽ: etſi deducatur a ſerendo. lapides Capitolini.*

SESTIVS, *non Sextius, cum eſt patricia familia. lapides Capitolini, & nummus argenteus Andreæ Lauretani, in quo eſt,* L. SESTIANVS. PRO. QV.

SEXTILIS, *menſis, non Seſtilis. lapides Capitolini.*

SEXTILIVS, *non Seſtilius, familia Romana. lapides.*

Sofronia: Ɔ. L. tertia. ſibi. & P. Sextilio primo. haruſpici. ſeuiro. Aquini. & ſuis. in fr. P. XII. in. agr. P. XII.

SEXTIVS, *non Seſtius, cum eſt plebeia familia. lapides Capitolini, & Græca conſuetudo.*

SICA, *familia Romana, unica c. libri ueteres.*

SIDERA, *non ſydera. libri ueteres, & etymologia. deducitur enim, ut arbitror, ab inſidendo: et lapides. uide,* CONIVX.

SIGILLATIM, *non ſingillatim, a ſigillum. libri ueteres.*

SILANVS, *non Syllanus, cognomen Iuniorum. libri, & lapides Capitolini: & duo nummi argentei, unus Andreæ Lauretani, alter Alexandri Toti, ſic inſcripti,* D. SILANVS L. F. XXIX.

Silua,

SILVA, *cum i, non cum y. omnis antiquitas. Alij ſcribunt cum y, deducentes a Græco, ὕλη: contra libros, lapidesq. omnes*

CASTR. PRAET
L. SILVINI
HELPIDIANI

SILVANVS, *cognomen Plautiorum. libri ueteres, & lapides.*

Fl. Maniliae. v. v. Max. cuius. egregiam ſanctimoniam. &. uenerabilem. morum. diſciplinam. in. Deos. quoque peruigilem. adminiſtrationem. ſenatus. laudando. comprobauit. Aemilius. frater. et. Rufinus. frater. et. Flauii. Siluanus. Eireneus. ſororis. filii. a militis. ob. eximiam. erga. ſe. pietatem. praeſtantiam. que

SIMILLIMVS, *gemina ll, ut ſyllaba producatur. alioqui enim corriperetur. poetæ.*

SINCERVS, *cum i, non cum y. libri ueteres.*

SIQVIDEM, *coniunctum ſcribo. quod indicat Ouidij uerſus,*

Quæ

Quæ mihi uentura est, siquidé est uétura senectus.
Nam si, cum non est compositum, producitur. eiusdem generis sunt, quare, quamobrem, postea, propterea, ideo, sanequam, ualdequam, præterquam, quilibet, quiuis, & similia.

SOBOLES, *largior consuetudini, auribus indulgenti, cui & Cicero ipse plurimum tribuit, ut in Oratore legimus: licet antiquiores libri habeant, suboles, & cum libris lapides aliquot consentiant: ut omittam satis apertam cōpositionem, ex sub, & olesco.*

Difficilis. quondam. dominis. parere. serenis
Iussus. &. extinctis. palmam. portare. tyrannis
Omnia. Theodosio. cedunt. sobolíq perenni
Ter. denis. sic. uictus. ego. domitusq. diebus
Iudice. sub. Proclo. sum. . : . S. ad auras

SOLICITVS, *unica l. libri, lapides. uide,* EPISTOLA. *Festus. quod, solicitare, sit solo citare, id est ex suo loco mouere. &, quia prima syllaba, ut in solum, breuis erat,*

erat, ideo poetæ addiderunt l, ut in Relligio, Relliquiæ, & Rettulit.

SOLLEMNE, *non ſolenne habent libri, Feſtus, & lapides. uide,* BAETHICA. *Analogia ſolenne uidetur probare. eſt enim a ſolo anno: & perenne dicimus, non peremne: quod itidem ab anno componitur. in hoc tamẽ plus antiquitati demus, quàm analogiæ.*

SOLLERS, *duplici ll. libri ueteres.*

SOLLISTIMVM, *duplici ll. libri, & Feſtus.*

SPIRITALIS, *non ſpiritualis. libri ueteres.*

SQVALEO, *unica l, a ſquama deductum. libri ueteres.*

SQVAMA, *unica m. libri ueteres.*

SVFENAS, *unica f. nummi duo argentei, unus Andreæ Lauretani, alter Matthæi Forerij, ſic inſcripti,* SVFENAS. S. C.

SVLLA, *non Sylla, habent lapides Capitolini. poſterior tamen conſuetudo, ut ego arbitror Sylla maluit, ut etiam friges, non fruges, & ſimi-*

similia: de qua & Cicero in Oratore.

SVLPICIVS, *cum c. libri ueteres, Græca consuetudo, lapides Capitolini, & alij: & nummus argenteus Aloysii Mondellæ, sic inscriptus,* C. SVLPICI. C. F.

SVPELLEX, *unica p. libri ueteres, & poetæ, qui primam corripiunt.*

SVPREMVS, *unica p. prima enim apud poetas corripitur.*

SYNHODVS, *cum y, et adspiratione, a Græco, ut Methodus. lapides. uide,* LANVINVS.

T

TAEDET, *cum ae. libri ueteres.*

TENSA, *sine adspiratione. Festus, & Pedianus, qui deducit a tendendo.*

TENTO, *non tempto, ex analogia. frequentatiuum enim est a teneo. in quo dissentio a quibusdam antiquis libris, sicut & ab ijs, qui, Sepulchrum.*

Tercen-

TERCENTVM, *non trecentum, et ſimilia libentius ſcriberem, ratione habita compoſitionis.*

THESAVRVS, *deductum a Græco, θησαυρὸς, perſpicue conſtat: itaque quibuſdam libris nó aſſentior, in quibus uideo ſcriptum eſſe, Thenſaurus. de quo etiá diximus in uerbo, Quoties.*

THORIVS, *cum adſpiratione. nummus argenteus Alexandri Toti, in quo eſt,* L. THORIVS. BALBVS. I. S. M. R. *& alius Rinaldi Odoni, itidem inſcriptus.*

TILLIVS *Cimber, percuſſor Cæſaris, non Tullius. libri ueteres, & Græca conſuetudo.*

TINGVO, *non tingo, unde extinguo. libri ueteres.*

TIRO, *non tyro; nouus miles. libri, et lapides.*

Iuſſu. mandatuue. P. R. cos. Imp. trib mil. Tiron. commiliton. armate. quiſquis. es. manipulariae. ue. centurio turmae. ue. legionariae. hic. ſiſtito uexillum. ſinito. arma. deponito. nec citra. hunc. amnem. Rubiconem. ſigna. arma. exercitum. commeatum ue

ue. traducito. ſi quis. ergo. huiuſce iuſsionis. aduerſus. praecepta. fecerit. adiudicatus. eſto. hoſtis. P. R. ac ſi. contra. patriam. arma. tulerit. penatesq. e. ſacris. penetralibus. aſportauerit. S. P. Q. R. ſanctio. plebiſciti. . . . ultra. hos. fines. arma. ac ſigna. proferre. liceat. nemini

TITIVS, *cum t. lapides. uide,* PATRICIVS.

TRANSFERO, *et deriuata, cum ns ſcribo, ratione habita compoſitionis, & ueterum librorum auctoritate.*

TRIVMPHO, *cum ph, non cum f, ut quidam putant. Feſtus, Cicero, libri, & lapides. uide,* ANNAEVS, HANNIBAL, TVTELLARIVS.

TVSCIA, *ſine adſpiratione. libri, & lapides.*

Betitio. perpetuo. Arzygio. V. C. conſulari. Tuſciae. et. Vmbr. ob. ſingularia. eius. erga. prouinciales. beneficia. &. ob. moderationem. pro. documento. etiam. poſteris. relinquendam. aeternam. ſtatuae. monumentum.

tum. Tusci. et. Vmbri. patrono. praestantissimo. collocarunt.

TVTELLARIVS. *libri, & lapides.*

C. Sallio. Aristaeneto. V.C. septemuiro. Epulonum. sodali. Augustali. iuridico. per. Picenum. &. Apuliam. curatori. uiarum. Aureliae. Corneliae triumphalis. praetori. K. Tutellario quaestori. designato. et. eodem. anno. ad. aedilitatem. promoto. Xuiro Stilitib. iudican. oratori. maximo. decuriones. et. plebs. coloniae. Asculanorum. Anconitanorum. propter. humanitatem. abstinentiam. efficaciam

TYRANNVS. *Festus, libri, & lapides. uide* GOTHI, & SOBOLES.

V

VALETVDO, *dixerim libentius, quàm ualitudo, contra analogiam, et ueteres libros. uideo enim Horatium in Sermonibus dixisse, Dura ualetudo, producta secunda syllaba: quæ, si ualitudo dicas, breuis erit. uerisimile igitur est, alios, ualitudo, alios, ualetudo, pronuntiasse,*

nuntiasse, in quibus Horatium, fortasse dupli ci supino ualitum, & ualetum: ut ab oleo, olitum, & oletum: unde obsoletum, exoletum. potest enim, ut a duplici præterito, olui, & oleui, factum est duplex supinum olitũ, & oletum, itidem fuisse a ualeo duplex præteritum; ualui, unde ualitum; & ualeui, unde ualetum, ex quo ualetudo. nummus quidem argenteus Andreæ Lauretani, & alius Rinaldi Odoni sic habent, M'. ACILIVS. III. VIR. VALETV.

VARVS, *unica r. nummi argentei tres Andreæ Lauretani & unus Matthæi Forerij, sic inscripti,* C. VIBIVS. VARVS. *etsi Victorinus Afer, antiquus grammaticus, aliter senti at.*

VATTIVS, *duplici tt scribo, ex Victorini sententia.*

VENEO, *pro uendo, sine diphthongo. ex Pandectis Florentinis.*

VETTIVS, *duplici tt. lapides.*

L. VETTIO. SYNTROPHO. RELIGIOSO. A. MATRE. MAGNA. CAPILLATO

VETTIA. AMOR. DE. SVO. FECIT. POSTERIS. QVE. EORVM

VERRVCOSSVS, *duplici rr, & duplici ss, ut Imperiossus. lapides Capitolini.*

VICENSIMVS, *nunquam scribo, sed uicesimus, tricesimus, & similia.*

VINDICO, *non uendico. libri, Festus, Pandectæ Florentinæ, analogia. dicimus enim uindex, non, uendex. & lapides.*

VIRDVMARVS, *non Viridomarus, Germanorum dux, a M. Claudio ad Clastidium interfectus. lapides Capitolini.*

VIRGILIVS, *malo, quàm Vergilius. ex uersu Calui, ueteris poetæ:*

Et uates, cui uirga dedit memorabile nomen.

Quanquam crediderim non fuisse hoc proprium poetæ nomen, sed ortum esse ex Virgilia familia, satis nota, omnesq. maiores eius Virgilios fuisse. Pierius etiam primam syllabam cum i scribi maluit: cuius rationes, uisum est, ut hic adscriberem, quo certius in hoc nomine recte scribendi ratio cogno-

gnosceretur: Non ierim, inquit, infitias, in Romano codice passim Virgilium, & Vergilium per e uocalem secundam scribi. sed enim id ea ego de caussa factum crediderim, quòd mutatio litteræ i in e, atque itidem e in i, sit toto eo codice frequentissima. Quid, quòd, eliganter, secunda syllaba per i scribendum præcipit Caper, quòd ab eligo deducatur? nemo tamen unus dictionem ita proferre, nunc auderet. et, ne tædium afferat singulorum nomenclatura, sexcenta huiusmodi præteribimus. ut minus me moueat, quòd in Pandectis quoque illis, quæ nunc Florentiæ publice asseruantur, libro ipso Iustiniani Principis, ut creditur, archetypo, non aliter, quàm per e, nomen id notetur. sint commentaria Tiberij Donati, grandioribus notata characteribus. sint codices alij, atque alij huius, uel illius auctoris, in quibus, Vergilius per e scriptum, inueniatur: ætatis quippe consuetudine, non ratione factum contenderim, tot alijs hominibus, quod ad has litteras pertinet, pro temporum uarietate, uariantibus. quòd si aliqua reperiantur monumenta, in quibus Vergilij nomen per e, notatum sit, certe longe plura sunt, in quibus cum i legatur. Et, ne de Marone dictum dubitemus, uisebatur in foro Traiani proximis his annis monumentum id, quod HONN.

IMPP. *in Claudiani, poetæ luculentissimi, memoriam erexerant. in quo, præter Latiná inscriptionem, quæ facti consilium, & Claudiani meritũ indicaret, Græce insuper* κατ᾽ ἐπιτομὴν *incisum distichon legebatur huiusmodi.*

ΕΙΝ. ΕΝΙ. ΒΙΡΓΙΛΙΟ. ΝΟΟΝ. ΚΑΙ
ΜΟΥΣΑΝ. ΟΜΥΡΟΥ
ΚΛΑΥΔΙΑΝΟΝ. ΡΩΜΗ. ΚΑΙ. ΒΑΣΙΛΕΙΣ. ΕΘΕΣΑΙ

sed enim, si ab etymologia nominis huius rationem petamus, Virgilio nomen a uirginali facie, uel modestia inditum, interpretes affirmant. eumque, Partheniata, uocatum, tam ueterum scripta, quàm inscriptiones librorum eius ostendunt: in quibus tot codicibus uetustis notatum inspicitur.

P. PARTHENIATIS. VIRGILII.
MARONIS.

Accedit hoc epigramma Græcum, in quo Dido queri uidetur, alienum quid Virgilium a sui nominis significatione fecisse, cum pudicissimæ feminæ tam fœdas impudicitiæ notas inussit. ad id enim alludit finis ille:

Πιέριδες τί μοι ἁγνὸν ἐφωπλίσαθαι Μάρωνα
Τοῖα κατ᾽ ἡπετέρης ψεύσατο σωφροσύνης.

Qua re, etymologia, siue a uirga, siue a uirginali specie. unde illi tã celebre nomẽ, Virgilius, per i, scribi debere uidetur. Quòd uero apud

Romanos in antiquorum monumentis, nomen id per e, non nuuquam notatum inueniatur: sicuti apud Angelum Colotium, in eius hortis, C. VERGILIVS. MARTANVS. COLONVS, hos, æquo aliquo dato iudice, percunctari uelim, si tantum illis monumentis tribuunt, ut, quidquid in illis inspexerint, pro lege habeant, cur & non reliqua eodem modo scribenda censent, quo singula eodem marmore scripta sunt, quippe, Vergillius, ll geminata: Bone, & care, absque diphthongo, in acquisitiuo casu. Cur, quia in alio marmore peruetusto, Romæ, Q. BERGILIVS, legitur, non itidem præcipiunt, Bergilius, per mutam, non per u digamnon, scribendũ esse? Pari sententia hodie haudquaquam ego, Deana, scripserim, quòd ad D. Eustachium legerim, DEANAE. D. D. neque, Menerua, leber, & Magester, quæ per e protulisse ueteres, Quinctilianus testatur: neque, Ioue, datiuo casu: tametsi Aquilæ intra ædem S. Secundi notatum sit,

IOVE. OTTVMO. MAXVMO. T
PETTIVS. T. F

Quæ idem apud ueteres Quinctilianus agnoscit.

VOLCANVS. libri ueteres. unde & in lapidibus Capitolinis, VOLCANALIA, assentiente

tiente Kalendario uetere Romano, cum patris epiſtolis impreſſo.

VOLTVRNVS, *ex antiquis libris, & eodem Kalendario.*

VVLSINIENSES, *non Volſinienſes. lapides Capitolini.*

VVLSO, *non Volſò, Maniliorum cognomen. lapides Capitolini.*

ALDVS MANVTIVS FRANCISCO MORANDO S. P. D.

INTERPVNGENDI rationem ad Orthographiam pertinere, iudicas, FRANCISCE MORANDE: ideo hanc etiam partem, hortatu impulſi tuo, elaborabimus: de qua cum eruditos homines diſſentire conſtet, hoc ipſum argumento eſt, huiuſce artis, ac ſtudii ſcientiam non eſſe contemnendam. equidem uſu didici, obſcuras ſæpe ſententias, ſi recte diſtinguantur, illuſtrari; contra, diſtinctionis uitio, loca multa ita perturbari, atque peruerti, uix ut aliquando intelligi, aut ne intelligi quidem unquã poſſint. Quocirca, hoc de genere aliquid præcipere, operæpretium uidetur. nec tamen recuſo, quin, meliora ſi quis attulerit, opinio noſtra corrigatur. Et, ut ab infimis ad ſumma, quaſi per gradus, adſcendamus,

PRIMVM *illud ſciendum eſt, minimam eſſe diſtinctionem auerſum ſemicirculum, qui hoc modo deſignatur , quam alij uirgulam, alij commã, non nulli ſemipunctum appellant: ea uero non integram ſententiam, nec ſententiæ partes terminat, ſed nomina, uel uerba diſtinguit, quæ modo aliquid differant, ut cum dicimus,* Vir probus, & eruditus: *aut,* Grauitate, ſtudio, contentione: *& in ſimilibus, ſeruit etiam uerbis, non eadem ſignificantibus, hoc modo,* Hortari, orare, monere. *ſed quædam uirtutes, uſu nimio, delabuntur in uitium. Sic animaduerti, ſi omnibus uerbis, uaria ſignificantibus, hæc apponatur nota , non modo non explicari ſententiam, ſed etiam impediri, ut, ſi uelis, quot uerba ſint, totidem diſtinguendi notas apponere, quia non eadem uerborum omnium ſignificatio uideatur: quod interdum accidit.*

EADEM *nota, ſi cum unico puncto coniungatur, ut ſit hæc ; aliter uſurpatur. modo enim diſtinguit contraria nomina, hoc modo:* Publica, priuata; ſacra, profana; tua, aliena. *quo in exemplo, ſatis conſtat, neque unicum ſufficere ſemicirculum, & ea nota, quæ gemino puncto deſcribitur ſic : nimium ſententiam retardari. interdum etiam*

locum habet in ijs locis, ubi non contraria nomina ſunt, ſed ſententia ita uariatur uerbis, ut, ſi ſemicirculum apponas, parum ſit; ſi gemina puncta, nimium. uti exemplo cogitabam: ſed, effluxiſſe exemplum ſatis apertũ, ſenſi, in proxima ſuperiore ſententia. cuius generis occurunt plurima in antiquorum libris. quanquam cur parcam operæ? cum præſertim inter omnes notas. hanc, de qua nunc agimus, eſſe omnium difficillimam intelligam. exempla igitur hæc erunt: Ratio docet, ſi aduerſa fortuna ſit, nimium dolendũ non eſſe; ſi ſecunda, moderate lætandum. *nam ſi poſt illud,* Non eſſe, *addas ſemicirculum, quaſi præcipiti curſu ſententia feretur: quæ tamen, cum bipartita ſit, poſt priorem partem omnino debet parumper conſiſtere. ſi uero bina puncta in eo loco malis adiungere, tantam ſeparationem ſententia non feret: cuius poſterior pars a priore pendet: quandoquidem uerbum,* Docet, *utranque ſententiæ partem æque regit. Simile hoc eſt:* Tu, quid diuitiæ ualeant, libenter ſpectas; quid uirtus, non item. *Vtamur etiam longiore ambitu, ut oſtendamus, quid inter bina puncta, & punctum ſemicirculo impoſitum interſit. ad Torquatum ita ſcripſit Cicero:* Etſi ea perturbatio eſt om-

nium

nium rerum, ut ſuæ quenque fortunæ maxime pæniteat; nemoq́ue ſit, quin ubiuis, quàm ibi, ubi eſt, eſſe malit: tamen mihi dubium non eſt, quin hoc tempore bono uiro, Romæ eſſe, miſerrimum ſit.

SEQVITVR *geminatio puncti: cuius ea uis eſt, ut quaſi medium locum obtineat inter punctum ſemicirculo iunctum, & unicum punctum. nam bina puncta, ſi cum puncto, & ſemicirculo comparentur, plus ad ſententiam diſiungendam ualent; ſi cum unico puncto, minus. omnino autem uſurpantur, cum ſententia uel duas, uel plures habet partes, quæ ſuis ſingulæ uerbis reguntur, per ſe conſiſtunt, abſolutæq́. ſunt, ut, quemadmodum ex integris membris fit integrum corpus, item ex integris partibus ſententia conſiſtat uniuerſa. exemplum hoc erit, ex eadem Ciceronis epiſtola:* Etſi, quocunque in loco quiſque eſt, idem eſt ei ſenſus, & eadem acerbitas ex interitu rerum & publicarum, & ſuarum: tamen oculi augent dolorem, qui ea, quæ ceteri audiunt, intueri coguntur, nec auertere a miſeriis cogitationem ſinunt.
Interdum autem ita longe progreditur ſen-

tentia,

tentia, ut non uno tantum loco, ſed iterum, & ſæpius gemino puncto diſtinguenda uideatur; præſertim cum integras habet partes, in quibus non modo ſemicirculus, ſed nec punctú cum ſemicirculo ſufficiat.

RESTAT *unicum punctum, quo ſententia concluditur, ac terminatur. nec difficilem cognitionem habet. quis enim non uidet, quo uerbo ſententia finiatur? quanquam, ubi conciſa ſententia eſt, & conciſa item altera ſubſequitur, gemino puncto ego quidem utor libentius, quàm unico, ut in hoc exemplo:* Hoſpitium mihi para: cras enim adero: *& in hoc:* De meis rebus nihil tibi mando: tu, quid agendum ſit, iudicabis. *Illud etiam a propoſita narratione non alienum uidetur, poſt unicum punctum, ſi ſequatur ſententia, ſuperiori non diſſimilis, primum uerbum littera minuſcula incipere; ſi uero diſſimilis, maiuſcula. quòd ſi non ſolum diſſimilis ſententia, ſed omnino diſſimile ſequatur argumentum: tunc ea quæ ſequuntur, non ſolum unico puncto, & littera maiuſcula, ſed etiam aliquo interuallo, ſeiungenda ſunt: ut appareat diuerſæ materiæ principium eſſe.*

INTERROGANDI *nota quem ſibi locum poſtulet,*

ſtulet, uerbum ipſum ſignificat. in dolore autem, & in admiratione, ſi quis unico puncto, non interrogandi nota, utetur, meo iudicio, recte faciet, ut in hoc exemplo: Quanta calamitas impendet reip. *& in hoc:* Quantas utilitates humano generi philoſophia peperit. *Interdum, licet manifeſta interrogatio ſit, interrogandi tamen nota non utimur, ut, cum ſententia uſque eò producitur, ut illa iterrogandi uis, quæ primis uerbis agnoſcebatur, longiore paullatim ſpatio deminuta, euaneſcat. probetur exemplo:* An tu putas eſſe bonos uiros, qui amicitias utilitate ſua colunt, nihil ad humanitatem, nihil ad honeſtum referunt; nec libenter ea curant, quæ ego niſi curarem præter cetera, prorſus me tua beneuolentia, in qua magnam felicitatis meæ partem ſoleo ponere, indignum putarem.

DE PARENTHESI *pauca dicam: unum hoc tacere non poſſum, inepte facere, qui hæc parentheſi includunt,* Vt puto, ut res indicat, ut a maioribus accepimus, quod equidem facile intellexerim, *& ſimilia; quæ ſi ſemicirculo diſtinguantur, aut ſaltem puncto & ſemicirculo, ſatis erit. Parentheſi*

inclu-

includi oportet ea, quæ nec ſententiæ partes ſunt, nec ab ullo aut antecedente, aut ſubſequente uerbo reguntur: nec, ſi abſint, detrimenti quidquam patitur ſententia.

D E ACCENTIBVS *ne ſunt iteranda, quæ iam diximus in littera A.*

NE ILLVD *quidem negligemus, ut, quantum in nobis eſt, ſtudioſis Orthographiæ conſulatur animaduerti multos errare in diuidendis uerbis: quod in anguſtis librorum impreſſorum paginis fieri neceſſe eſt. Sed hæc in ſimplicibus uerbis aperta cognitio eſt: niſi ſi quis ita hebeti ingenio eſt, ut ſyllabas ipſas non internoſcat. in compoſitis autem plus requiritur induſtriæ. quo de genere nihil poſſum præcipere, ſi, unde compoſita uerba ſint, ignoretur. quòd ſi compoſitionis origo pateat, ſimul diuiſio ſyllabarum patebit. addam tamen exemplum. Exſules ſi diuidendum ſit, nunquam ita diuidam E xſu les. cum enim exſul, quaſi extra ſolum, dicatur, quis non intelligit, primam ſyllabam, Ex, non E, faciendam eſſe. Sic ſpecto duabus ſyllabis ita diuido ſpe cto, non, ſpec to. id cognoſcitur in uerbo primitiuo ſpecio, a cuius ſupino deriuatum eſt ſpe cto. Item, diſtringo, multi praue diuidunt, diſ tringo:*

diſ tringo: cum ſit diuidendum hoc modo, di ſtringo. ſiquidem a di et ſtringo manifeſte com ponitur. Huiuſmodi ſunt innumerabilia: quorum ſyllabas non inſcienter ſeparabit, qui ad compoſitionis originem animum referet.

REGISTRVM.

A B C D E F G.

Omnes ſunt quaterniones.

AL DVS

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
FIRENZE

